

HE 70/2001 vp

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi alueiden kehittämisestä annetun lain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi alueiden kehittämisestä annettua lakia. Lakiin ehdotetaan otettavaksi säännökset aluekehitysviranomaisten tehtävistä Interreg- ja Urban-yhteisöaloiteohjelmassa sekä innovatiivisissa toimissa. Interreg-yhteisöaloiteohjelmassa aluekehitysviranomaisen keskeisenä tehtävänä olisi myöntää Euroopan yhteisön rakennerahastojen tuki ohjelma-alueella sijaitsevaan hankkeeseen. Ehdotetulla lailla kumotaan Interreg-yhteisöaloitteen toimeenpanosta annettu asetus. Urban-yhteisöaloiteohjelmassa aluekehitysviranomaisen tehtävänä on myöntää sisäasiainministeriön hallinnonalalla rakennerahastovaroja vastaava valtion rahoitusosuus hankkeeseen. Euroopan yhteisön rakennerahastoista

rahoitettavien ohjelmien osalta lakiin ehdotetaan otettavaksi säännös, jolla mahdollistetaan ylimaakunnallisten hankkeiden nykyistä joustavampi rahoitus.

Lakiin ehdotetaan otettavaksi avustuksen myöntävää viranomaista koskeva säännös avustuksen takaisinperinnästä. Lisäksi ehdotetaan, että sisäasiainministeriöllä olisi oikeus määrätä avustus takaisinperittäväksi aluekehitysviranomaisena toimivalta maakunnan liitolta. Lakiin on tarkoitus tehdä myös eräitä yhteisön lainsäädännön muuttumisesta aiheutuvia tarkistuksia.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen kun se on hyväksytty ja vahvistettu.

SISÄLLYSLUETTELO

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1
SISÄLLYSLUETTELO	2
YLEISPERUSTELUT	3
1. Nykytila.....	3
1.1. Euroopan yhteisön säännökset	3
1.2. Kansallinen lainsäädäntö ja käytäntö.....	4
1.3. Nykytilan arviointi.....	6
2. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset.....	9
3. Esityksen vaikutukset	9
3.1. Taloudelliset vaikutukset	9
3.2. Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset	10
3.3. Ympäristövaikutukset	10
3.4. Vaikutukset eri kansalaisryhmien asemaan.....	10
3.5. Vaikutukset alueelliseen kehitykseen.....	10
4. Asian valmistelu ja lausunnot	11
4.1. Valmisteluvaiheet.....	11
4.2. Lausunnot.....	11
5. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja	12
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	13
1. Lakiehdotuksen perustelut.....	13
2. Tarkemmat säännökset	19
3. Voimaantulo	19
4. Säättämisjärjestys	19
LAKIEHDOTUKSET	21
alueiden kehittämisestä annetun lain muuttamisesta.....	21
LIITE	25
RINNAKKAISTEKSTIT	25
alueiden kehittämisestä annetun lain muuttamisesta.....	25

YLEISPERUSTELUT

1. Nykytila

1.1. Euroopan yhteisön säännökset

Euroopan unionin neuvosto on antanut osana Agenda 2000 uudistusta 21 päivänä kesäkuuta 1999 neuvoston asetuksen (EY) N:o 1260/1999 rakennerrahastoja koskevista yleisistä säännöksistä, jäljempänä myös yleisasetus. Samalla annettiin seuraavat rahastokohtaiset asetukset: Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1783/1999 Euroopan aluekehitysrahastosta, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1784/1999 Euroopan sosiaalirahastosta, neuvoston asetus (EY) N:o 1263/1999 kalatalouden ohjauksen rahoitusvälineestä sekä neuvoston asetus (EY) N:o 1257/1999 Euroopan maatalouden ohjaus- ja tukirahaston (EMOTR) tuesta maaseudun kehittämiseen ja tiettyjen asetusten muuttamisesta ja kumoamisesta.

Rakennerrahastoja koskevien säännösten rakennetta on uudistettu siten, että yleisasetuksessa määritellään rakennerrahastojen yleiset periaatteet. Niitä ovat rahastojen ensisijaiset tavoitteet ja tehtävät, rakenteita koskevat yleiset periaatteet, rahastojen keskinäinen sekä rahastojen ja muiden rahoitusvälineiden yhteensovittaminen, ohjelmatyötä ja varainhoitoa koskeva menettely sekä tehokkuuden edellyttämät välineet ohjelmien seurannan ja valvonnan toteuttamiseksi. Kustakin rahastosta annetuissa asetuksissa käsitellään niiden omia sääntöjä, pääasiassa niiden toiminta-aloja.

Yleisasetuksen 9 artiklassa määritellään tukitoimen käsite. Sen mukaan tukitoimilla tarkoitetaan rahastojen tukimuotoja, joita ovat i) toimenpideohjelmat tai yhtenäiset ohjelma-asiakirjat, ii) yhteisöaloiteohjelmat ja iii) teknisen avun toimenpiteiden ja innovatiivisten toimien tuki. Lisäksi samassa artiklassa määritellään rahastojen toiminnan kannalta keskeisiä muita käsitteitä kuten yhtenäinen ohjelma-asiakirja, toimintalinja, toimenpide, toimi, lopullinen edunsaaja, hallintoviranomainen ja maksuviranomainen.

Yhteisöaloitteiden sisällöstä säädetään yleisasetuksen 20 artiklassa. Sen mukaan uudella ohjelmakaudella 2000-2006 voidaan toteuttaa neljää yhteisöaloitetta, jotka ovat Interreg, Urban, Leader ja Equal. Yleisasetuksen 21 artiklassa säädetään yhteisöaloitteiden valmistelusta, hyväksymisestä ja täytäntöönpanosta. Artiklan mukaan komissio vahvistaa yleisasetuksen 48-51 artiklassa tarkoitettuja menettelyjä noudattaen ja asiasta Euroopan parlamentille tiedotettuaan suuntaviivat, joissa kunkin aloitteen osalta kuvataan tavoitteet, soveltamisala ja asianmukaiset täytäntöönpanoa koskevat yksityiskohtaiset säännöt. Suuntaviivat julkaistaan Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä. Säännöksen mukaisesti komissio on antanut Interreg-yhteisöaloitetta koskien 28 päivänä huhtikuuta 2000 tiedonannon Euroopan alueen sopusointuiseen ja tasapainoiseen kehitykseen tähtäävän Euroopan laajuista yhteistyötä koskevan yhteisöaloitteen – Interreg III:n – suuntaviivojen vahvistamisesta (2000/C 143/08), joka on julkaistu Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä 23 päivänä toukokuuta 2000. Yleisasetuksen sisältöä ja yhteisöaloitteita käsitellään tarkemmin rakennerrahastojen kansallisesta hallinnoinnista annetun lain muuttamista koskevassa hallituksen esityksessä HE 179/2000 vp s. 3-7. Yleisasetuksella on kumottu neuvoston asetus (ETY) N:o 2052/88 rakennerrahastojen päämääristä ja tehokkuudesta ja niiden toiminnan yhteensovittamisesta keskenään sekä Euroopan investointipankin toiminnan ja muiden rahoitusvälineiden kanssa ja neuvoston asetus (ETY) N:o 4253/88 neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2052/88 soveltamisesta rakennerrahastojen toiminnan yhteensovittamisen osalta toisaalta keskenään ja toisaalta Euroopan investointipankin toiminnan ja muiden rahoitusvälineiden kanssa 1 päivänä tammikuuta 2000.

Innovatiivisista toimista säädetään yleisasetuksen 22 artiklassa. Artiklan mukaan komissio antaa innovatiivisia toimia koskevat suuntaviivat yleisasetuksen 48-51 artiklassa säädettyä menettelyä noudattaen. Jokaista piltti-hankkeen toiminta-alaa rahoitetaan yh-

destä rahastosta. Euroopan aluekehitysrahastosta, jäljempänä EAKR, rahoitettavia innovatiivisia toimia säännellään EAKR:stä annetun asetuksen 4 artiklassa. Komissio on antanut 31.1.2001 tiedonannon jäsenvaltioille käsitteiden suuntaviivat EAKR:n innovatiivisille toimille kaudella 2000-2006 KOM (2001) 60-005. Suuntaviivojen mukaan komissio ehdottaa yhteyksien lujittamiseksi EAKR:stä osarahoitettaviin tavoite 1 ja 2-ohjelmiin sekä yksinkertaisen, avoimen ja moitteettoman varainhoidon mukaisen täytäntöönpanon varmistamiseksi ohjelmamenettelyä yksittäisten hankkeiden sijaan. Uudet innovatiiviset toimet käsittävät kolme osiota, joita ovat: innovatiivisten toimien alueellisten ohjelmien ja niihin, perustuvien pilottihankkeiden yhteisrahoitus, liittämis-toimenpiteet, jotka käsittävät kokemusten vaihtoon ja alueiden välisten verkkojen luomiseen annettavan tuen sekä kolmantena osiona kilpailujen järjestämisen parhaiden käytäntöjen tunnistamiseksi ja kehittämiseksi. Edunsaajia eli tukikelpoisia alueita Suomessa ovat liitto- ja alueet eli Itä-Suomi, Länsi-Suomi, Pohjois-Suomi ja Etelä-Suomi sekä Ahvenanmaa. Innovatiivisten toimien strategiset aiheet suuntaviivojen mukaan ohjelmakaudella 2000-2006 ovat osaamiseen ja teknologiseen innovaatioon perustuva alueellinen talous, eEurope Regio sisältäen tietoyhteiskunnan aluekehityksen palveluksessa sekä alueellinen identiteetti ja kestävä kehitys, joka sisältää alueellisen ja kilpailukyvyyn edistämisen taloudellisen ja sosiaalisen sekä ympäristön ja kulttuuriin liittyvän toiminnan integroidun lähestymistavan avulla.

Komissio ehdottaa suuntaviivoissa, että alueiden toimivaltaiset viranomaiset toimittavat komissiolle innovatiivisten toimien alueellista ohjelmaa koskevan ehdotuksen. Ohjelmaehdotuksessa on nimettävä hallinnoista ja maksuista vastaavat elimet. Komission rahoitusosuus myönnetään ohjelmassa nimetyille hallintoelimelle rahoitussopimuksella yleisasetuksen 24 artiklan säännösten mukaisesti. Ohjelmaehdotuksessa on nimettävä maksuista vastaava elin ja vahvistettava valvontajärjestelmä. Maksujärjestelyt täsmennetään komission kanssa laadittavassa rahoitussopimuksessa. Valvontajärjestelmän on toimittava suuntaviivojen mukaan erillään mak-

suviranomaisesta, joka todentaa loppumaksua koskevan pyynnön paikkansapitävyyden. Jäsenvaltion rahoitusvastuu ei yleisasetuksen 24 artiklan mukaan koske innovatiivisia toimia. Sen vuoksi niihin ei sovelleta yleisasetuksen 38 ja 39 artiklaa.

1.2. Kansallinen lainsäädäntö ja käytäntö

Alueiden kehittämisestä annetun lain (1135/1993), jäljempänä myös aluekehityslaki, 6 §:n 2 momentin mukaan alueen kehittämistavoitteiden toteuttamiseksi myönnetään avustusta lähinnä alueen elinkeinotoiminnan omatoimiseen kehittämiseen (*maakunnan kehittämISRaha*). Valtion talousarvioon otetaan pykälän mukaan vuosittain tarvittava määräraha tätä tarkoitusta varten. Valtioneuvosto päättää määrärahan jakamisesta alueittain. Lisäksi säännöksen mukaan aluekehitysviranomainen päättää määrärahan käytöstä alueellaan. Tarkemmat säännökset maakunnan kehittämISRahan myöntämisestä, maksamisesta ja valvonnasta on annettu alueiden kehittämisestä annetulla asetuksella (1315/1993), jäljempänä myös aluekehityksasetus. Aluekehityksasetukseen sisältyy säännöksiä avustuksen kohteista (11 §), hyväksyttävistä kustannuksista (12 §), avustuksen hakemisesta ja myöntämisestä (13 §), avustuksen maksamisesta (14 §), valvonnasta (15 §) ja takaisinperinnästä (16 §).

Aluekehityslain 3 a §:ssä säännellään aluekehitysviranomaisen tehtävät Interregyhteisöaloiteohjelmassa. Säännöksen mukaan aluekehitysviranomainen voi toimia neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2052/88 soveltamisesta rakennerahastojen toiminnan yhteensovittamisen osalta toisaalta keskenään ja toisaalta Euroopan investointipankin toiminnan ja muiden rahoitusvälineiden kanssa annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 4253/88 11 artiklaan perustuvaa Interregyhteisöaloitetta koskevan toimenpideohjelman mukaisena Euroopan yhteisön rakennerahastoista tulevan rahoitusosuuden myöntävänä viranomaisena. Tarkemmat säännökset rahoitusosuuden myöntämisestä, maksamisesta ja valvonnasta on annettu Interregyhteisöaloitteen toimeenpanosta annetulla asetuksella (233/1997).

Interreg-yhteisöaloitteen toimeenpanosta annetun asetuksen 1 §:n mukaan asetusta sovelletaan edellä mainitun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2052/88 11 artiklaan perustuvaa Interreg-yhteisöaloitetta koskevan toimenpideohjelman Euroopan yhteisön rakennerahastoista tulevan rahoitusosuuden myöntämiseen, maksamiseen ja valvontaan, kun rahoitusosuuden myöntävänä viranomaisena toimenpideohjelman mukaan toimii alueiden kehittämisestä annetun lain 2 §:n 2 momentissa tarkoitettu aluekehitysviranomaisena toimiva maakunnan liitto. Asetuksen 2 § sisältää toimenpideohjelman määritelmän.

Asetuksen 3 §:ssä on säännös niistä edellytyksistä, joiden mukaan maakunnan liitto myöntää Euroopan yhteisön rakennerahastoista tulevan rahoitusosuuden toimenpiteeseen. Edellytyksenä on, että 1) kansallisen rahoitusosuuden myöntävä viranomainen on arvioinut toimenpiteen sellaiseksi, että se voi myöntää siihen kansallisen rahoitusosuuden; 2) toimenpide on käsitelty toimenpideohjelmaan perustuvassa ohjelmaa hallinnoivassa toimielimessä (hallintokomitea) ja se on yksimielinen toimenpiteen rahoittamisesta ohjelman puitteissa; 3) toimenpiteen rahoitusosuuksista on sovittu todennettavissa olevalla tavalla toimenpiteen rahoitukseen osallistuvien kesken; ja 4) toimenpide on muutenkin yhteisön oikeuden ja kansallisen lainsäädännön sekä toimenpideohjelman mukainen. Asetuksen 4 §:n mukaan sovelletaan Euroopan yhteisöjen rakennerahastoista tulevan rahoitusosuuden myöntämiseen sen lisäksi mitä 3 §:ssä säädetään, soveltuvin osin, mitä alueiden kehittämisestä annetussa asetuksessa säädetään.

Aluekehityslain 10 a §:n nojalla aluekehityslain säännöksiä noudatetaan soveltuvin osin myös aluekehitysviranomaisen ja aluekehityksestä vastaavan ministeriön Euroopan yhteisön rakennerahastoista myöntämiin avustuksiin. Myös aluekehityasetuksen 19 a §:n mukaan asetuksen säännöksiä sovelletaan aluekehitysviranomaisen ja asianomaisen ministeriön Euroopan yhteisön rakennerahastoista myöntämiin avustuksiin. Säännösten nojalla avustus myönnetään tavoitteita 1 ja 2 koskevissa rakennerahasto-ohjelmissa.

Aluekehityslain 10 b §:ssä säädetään Euroopan yhteisön rakennerahastojen varojen

takaisinmaksusta. Säännöksen mukaan jos valtio on neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2052/88 soveltamisesta rakennerahastojen toiminnan yhteensovittamisen osalta toisaalta keskenään ja toisaalta Euroopan investointipankin toiminnan ja muiden rahoitusvälineiden kanssa annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 4253/88 23 artiklassa tarkoitetun jäsenvaltion vastuun perusteella velvollinen maksamaan Euroopan yhteisöjen komissiolle takaisin Euroopan yhteisön rakennerahastojen varoja, aluekehitysviranomainen on velvollinen maksamaan valtiolle sen komissiolle suorittaman määrän täysimääräisenä kuluneen, jos varojen takaisinmaksu on johtunut aluekehitysviranomaisen menettelystä tai jos aluekehitysviranomainen on ohjelmasiikirjan perusteella suoraan vastuussa komissiolle varojen käytöstä. Lisäksi pykälässä on säännös noudatettavasta viivästyskorosta. Yleinen takaisinperintäsäännös on aluekehitysetuksen 16 §:ssä.

Aluekehityslain 3 a §:n ja Interreg-yhteisöaloiteohjelman täytäntöönpanosta annetun asetuksen nojalla on Suomessa pantu täytäntöön Barentsin Interreg II A -ohjelmaa. Ohjelmassa Euroopan yhteisöjen rahoitusosuuden myöntävänä viranomaisena on toiminut Lapin liitto. EU:n rakennerahastoista tuki on maksettu suoraan ohi valtion talousarvion Lapin liitolle.

Rakennerahasto-ohjelmien kansallisesta hallinnoinnista annetun lain (1353/1999), jäljempänä rakennerahastolaki, 37 §:ssä myös säädetään rakennerahastovarojen ja vastaavan valtion rahoitusosuuden takaisinperinnästä. Rakennerahastolakia sovelletaan lain 2 §:n mukaan aluekehitysviranomaisen ja sisäasiainministeriön Euroopan yhteisön rakennerahastojen varoista ja vastaavasta kansallisesta rahoitusosuudesta rahoittamiin toimenpiteisiin, jos aluekehityslaista ei muuta johdu. Sen vuoksi säännöstä sovelletaan, kun aluekehitysviranomainen myöntää aluekehityslain ja -asetuksen nojalla EU-osarahoitteista avustusta. Laki syrjäyttää siten myös aluekehitysetuksen 16 §:n takaisinperintää koskevan säännöksen.

Rakennerahastolaissa on lisäksi säännökset yleisasetuksen kannalta keskeisistä hallinto- ja maksuviranomaisen tehtäviä hoitavista viranomaisista ja niiden tehtävistä, rakennera-

hasto-ohjelmien valmistelusta ja toimeenpanosta sekä rakennerahastovarojen valvonnasta. Laki on koskenut aluksi ainoastaan tavoitteita 1,2 ja 3 koskevia rakennerahasto-ohjelmia. Rakennerahasto-ohjelmien kansallisesta hallinnoinnista annetun lain muuttamisesta annetulla lailla (1286/2000) lakia on muutettu vuonna 2000 siten, että laki koskee nykyisin myös Interreg- ja muita yleisasetuksen mukaisia yhteisöaloiteohjelmia sekä innovatiivisia toimia. Interreg-yhteisöaloiteohjelmassa hallinto- ja maksuviranomaisena lain 6 ja 10 §:n mukaan toimii ohjelmasiikirjassa mainittu maakunnan liitto.

Rakennerahastolain 22 §:ssä on säännökset rahoituksen myöntämisestä ja siihen liittyvistä tehtävistä. Pykälän 1 momentin mukaan, joka koskee tavoitetta 1,2 ja 3 koskevia ohjelmia, rahoituksen myöntävän valtionviranomaisen tai maakunnan liiton keskeisenä tehtävänä on myöntää hankkeeseen sekä rakennerahaston että vastaavan kansallisen julkisen rahoitusosuuden tai yksinomaan rakennerahaston rahoitusosuuden, jos kansallinen julkinen rahoitus tulee muista kuin valtion talousarvion määrärahoista. Pykälän 3 momentissa kuvataan rahoituksen myöntäminen Interreg- ja Urban-yhteisöaloiteohjelmissa. Interreg-yhteisöaloiteohjelmassa rakennerahastovaroja myöntävän maakunnan liiton keskeisenä tehtävänä on myöntää hankkeeseen rakennerahaston rahoitusosuus kansallisen lainsäädännön ja Euroopan yhteisön lainsäädännön ja rakennerahasto-ohjelman mukaan sekä ottaen huomioon hallintokomitean 21 §:n 1 momentissa tarkoitettu lausunto ja kansallisen julkisen viranomaisen kansallista rahoitus-osuutta koskeva päätös. Vastaavia tehtäviä Urban-ohjelmassa hoitaa kunnallinen toimielin. Lisäksi maakunnan liiton ja kunnallisen toimielimen tehtävänä on vastata hankkeiden valvonnasta ja tarkastuksesta sekä varojen takaisinperinnästä. Maakunnan liiton oikeudesta suorittaa myöntämiensä rakennerahastovarojen käyttöä koskevia tarkastuksia säädetään aluekehityslaisissa ja -asetuksessa. Sen lisäksi hallinto- ja maksuviranomaisena toimivalla maakunnan liitolla ja kunnallisella toimielimellä on oikeus rakennerahastolain 7 ja 11 §:n nojalla suorittaa lain 29 §:n 1 momentin nojalla hallinnoimassaan rakennerahasto-ohjelmassa käytettävien ra-

kennerahastovarojen käyttöön liittyviä rahoituksen välittäjiin ja myöntäjiin sekä rahoituksen saajiin kohdistuvia tarkastuksia. Sisäasiainministeriön oikeudesta suorittaa tarkastuksia Interreg- ja Urban-ohjelmissa säädetään rakennerahastolain 30 a §:ssä.

Innovatiivisten toimien osalta rakennerahastolain 1 a §:n 5 momentin mukaan innovatiivisiin toimiin sovelletaan, mitä Interreg-yhteisöaloiteohjelmasta laissa säädetään. Sen mukaan hallinto- ja maksuviranomaisena innovatiivisissa toimissa toimii ohjelmasiikirjassa mainittu maakunnan liitto. Interreg-ohjelmissa sovellettavan hajautetun hallintomallin mukaan innovatiivisia toimia koskevissa ohjelmissa rakennerahastojen varat maksetaan komissiosta suoraan hallinto- ja maksuviranomaisena toimivalle maakunnan liitolle.

Lain 23 §:ssä on säännös ylimaakunnallisista hankkeista. Ylimaakunnallisilla hankkeilla tarkoitetaan rakennerahastolakia koskevan hallituksen esityksen HE 140/1999 vp perustelujen mukaan vaikutuksiltaan usean maakunnan alueelle ulottuvia hankkeita, joiden jakautumista maakuntien kesken ei voida ennakoita tai suunnitella. Näiden hankkeiden rahoitukseen osallistuu yleensä niiden ylimaakunnallisuudesta johtuen useampi kuin yksi maakunnan liitto ja valtion eri hallintoviranomaisia. Tyypillisiä ylimaakunnallisia hankkeita voivat olla infrastruktuurihankkeet, jotka fyysisesti tai vaikutuksiltaan voivat ulottua usean maakunnan alueelle. Hallituksen esityksen mukaan tarkoituksena on, että kukin hankkeeseen osallistuva viranomainen tekisi hanketta koskevat rahoituspäätökset oman toimivaltansa puitteissa.

1.3. Nykytilan arviointi

Aluekehityslain- ja asetuksen nojalla Euroopan yhteisön rakennerahastoista myönnettävää ja sitä vastaavaa valtion julkista rahoitusosuutta koskevaa sääntelyä on nykytilanne huomioon ottaen pidettävä puutteellisenä.

Epätyydyttävään oikeustilaan on useita syitä. EY-lainsäädännön ja kansallisen lainsäädännön muutokset jo sinällään edellyttävät muutoksia lakiin. Toimivalta myöntää rakennerahastojen tukea Interreg-yhteisöaloiteohjelmassa perustuu nykyisellään jo kumottuun

EY-lainsäädäntöön ja kattaa ainoastaan viimeksi vuonna 1999 päättyneellä ohjelmakaudella täytäntöön pantavat Interreg-yhteisöaloiteohjelmat. Uudella ohjelmakaudella toteuttavien Interreg-yhteisöaloiteohjelmien osalta toimivalta myöntää tukea on puutteellinen. Lisäksi nykyinen sääntely on omiaan estämään uudella ohjelmakaudella 2000-2006 toteutettavien Interreg-yhteisöaloiteohjelmien tehokkaan täytäntöönpanon. Sääntely rajoittaa tietyiltä osin myös tavoiteohjelmien toimeenpanoa.

Rakennerahasto-ohjelmien tehokasta täytäntöönpanoa estää myös se, että säännökset ovat tietyiltä osin tulkinnanvaraisia. Tämä johtuu osaksi siitä, että rakennerahastojen varoja koskeva sääntely on toteutettu erillisenä sääntelynä lisäämällä aluekehityslakiin 3 a ja 10 a § sekä aluekehitysohjelmaan 19 a §. Ne eivät ole koskeneet kansallista valtion vastinrahoitusta, jonka sääntely on perustunut maakunnan kehittämistä koskevaan sääntelyyn. Lain 3 a §:n nojalla annetun Interreg-yhteisöaloitteen toimeenpanoa koskevan asetuksen 4 §:n mukaan Euroopan yhteisön rakennerahastoista tulevan rahoitusosuuden myöntämiseen, maksamiseen ja valvontaan sovelletaan soveltuvin osin mitä aluekehitysohjelmaan säädetään. Vastaavasti lain 10 a §:n mukaan lain säännöksiä sovelletaan soveltuvin osin myös aluekehitysviranomaisen ja aluekehityksestä vastaavan ministeriön Euroopan yhteisöjen rakennerahastoista myöntämiin avustuksiin. Myöntämiskäytännössä on jäänyt epäselväksi, mitkä säännökset koskevat rakennerahastojen rahoitusosuutta ja sen kansallista vastinrahoitusta.

Innovatiivisia toimia koskevien ohjelmien osalta tehokkuutta ja läpinäkyvyyttä lisätään ottamalla lakiin säännökset aluekehitysviranomaisen toimivallasta myöntää avustusta ja siinä noudatettavasta menettelystä.

Aluekehityslain- ja asetuksen nojalla on nykyisin voitava myöntää tuen käyttökohdeesta riippuen erityyppisiä tukimuotoja. Sellainen on esimerkiksi maakunnan kehittämistä, jota voidaan luonnehtia yleisesti kehittämistueksi. Yksittäinen hanke voi saada nykyisin rahoitusta eri rahoituslähteistä, joita voivat olla toisaalta yksityinen rahoitus ja toisaalta julkinen rahoitus, joka käsittää Euroopan yhteisön rakennerahastojen, valtion

ja kuntien rahoituksen. Avustuksessa eri rahoituslähteet voivat olla erilaisina yhdistelminä. Tuet voidaan jaotella esimerkiksi rahoituslähteen ja niiden yhdistelmien mukaan. Ensimmäisenä tapauksena voidaan pitää yksinomaan kansallisista varoista rahoitettavaa maakunnan kehittämistä, jota aluekehityslaki ja -asetus pääasiallisesti sääntelee. Ensimmäisenä eri rahoituslähteiden yhdistelmänä voidaan pitää tukea, joka rahoitetaan EU:n rakennerahastoista ja johon kansallinen vastinrahoitus tulee maakunnan liitosta tai sisäasiainministeriöstä. Aikaisemmin vastinrahoitus tuloutettiin talousarviosta samalta momentilta kuin maakunnan kehittämistä. Vuoden 2000 talousarviossa vastinrahoitus on merkitty omalle momentilleen. Toisena rahoitusyhdistelmänä voidaan pitää EU-osarahoitusta tukea, johon kansallinen vastinrahoitus tulee pääosaltaan valtion muulta viranomaiselta. Kolmantena rahoitusyhdistelmänä voidaan jaotella tukea, johon kansallinen vastinrahoitus tulee yksinomaan (tai pääasiallisesti) kunnilta. Kukin yhdistelmä asettaa tuen myöntämiseksi omat erityisvaatimuksensa. Vastaavat yhdistelmät ovat mahdollisia myös innovatiivisissa toimissa.

Säännösten tulkinnanvaraisuus liittyy jaottelussa ensimmäiseen yhdistelmään. Lähtökohtana tulee olla, että sekä rakennerahastoista myönnettävää että niitä vastaavaan valtion rahoitusosuutta tulee koskea samantyyppiset rahoitusehdot. Yksinomaan kansallisista varoista myönnettävän maakunnan kehittämistä koskevat ehdot voivat niistä poiketa, jos se katsotaan tarkoituksenmukaiseksi.

Interreg-yhteisöaloitteissa kysymykseen tulevat jaottelun mukaan yhdistelmät yksi, kaksi ja kolme. Interreg-yhteisöaloiteohjelmassa maakunnan liitto myöntää EU:n rakennerahastojen osuuden hankkeeseen. Rahoitus myönnetään ohjelma-asiakirjan perusteella koko ohjelma-alueelle. Aluekehityslain 6 §:n vaatimus avustuksen myöntämisestä alueelleen estää rahoituksen käytön koko ohjelma-alueella silloin, kun ohjelma-alue käsittää kahden tai useamman maakunnan liiton alueen. Kansallista maakunnan kehittämistä koskeva rajoitus ei ole tarkoituksenmukaista ohjelmien toteuttamisen kannalta.

Kun Interreg-yhteisöaloiteohjelmassa kansallisen vastinrahoituksen hankkeeseen myöntää EU-rahoitusosuuden myöntävä maakunnan liitto itse tai ohjelma-alueen muu maakunnan liitto tai sisäasiainministeriö, sovelletaan rahoitukseen aluekehityslakia tai –asetusta. Silloin kun kansallinen vastinrahoitus tulee muulta valtion viranomaiselta, noudatetaan Euroopan yhteisön rakennerahastoista tulevaan rahoitusosuuteen nykyisin myös soveltuvien osin aluekehityslain- ja asetuksen sääntöjä. Oikeustilaa ei voida tältä osin pitää tyydyttävänä. Interreg-yhteisöaloiteohjelmien tehokas toteuttaminen edellyttää, että rakennerahastojen rahoitusosuus ja kansallinen vastinrahoitus sellaisessa tilanteessa tulisi olla mahdollista myöntää samoilla ehdoilla. Näin vältetään tukijärjestelmien eroista aiheutuvat hankaluudet tuen myöntämisessä.

Interreg-yhteisöaloiteohjelmissa on viimeksi päättäneellä ohjelmakaudella edellä mainittuun yhdistelmään kolme liittynyt ongelmaa. Sellaisia ohjelmien mukaisia julkisia infrastruktuurihankkeita ei nimittäin ole voitu toteuttaa, joissa julkinen vastinrahoitus Interreg-ohjelmaan tulee kunnilta. Ohjelmien toteuttamisen kannalta olisi kuitenkin tarkoituksenmukaista, että sellaisia hankkeita voitaisiin toteuttaa aluekehityslaisissa ja –asetuksessa olevan tukijärjestelmän mukaan. Aluekehityksasetuksen 12 §:n rajoitus siitä, että hyväksytyistä menoista tulisi olla kone- ja laitehankintojen osuus enintään puolet kehittämissä hankkeista hyväksyttävistä menoista, on tältä osin epätarkoituksenmukainen. Kuntien rahoittamissa infrastruktuurihankkeissa on nimenomaisesti kysymys aluekehityslain 6 §:n tarkoittamasta alueen elinkeinotoiminnan omaehtoisesta kehittämisestä.

Urban-ohjelmassa ja innovatiivisia toimia koskevan ohjelmassa aluekehitysviranomaisella ei ole aluekehityslakiin perustuvaa toimivaltaa myöntää tukea hankkeisiin.

Ylimaakunnallisten hankkeiden osalta on käytännössä ilmennyt vaikeuksia niiden toteuttamisessa. Tilanne johtuu siitä, että maakunnan liitto voi myöntää tukea aluekehityslain 6 §:n mukaan alueelleen. Silloin, kun hanke sijaitsee toisen maakunnan liiton alueella, maakunnan liitolla ei lain mukaan ole toimivaltaa myöntää rahoitusta hankkeeseen.

Ylimaakunnallisten hankkeiden osalta olisi tarpeen tehdä poikkeus tästä säännöksestä.

Takaisinperintää koskeva sääntely perustuu osaksi aluekehityslakiin – ja asetukseen sekä osaksi rakennerahastolakiin. Silloin, kun aluekehityslain nojalla myönnetään yksinomaan valtion varoista avustusta, sovelletaan avustuksen takaisinperintään aluekehityksasetuksen säännöksiä. Kun aluekehityslain ja –asetuksen nojalla myönnetään EU-osarahoitteista tukea, sovelletaan rakennerahastojen ja vastaavan valtion rahoitusosuuden takaisinperintään rakennerahastolain takaisinperintää koskevia säännöksiä. Ne vaihtelevat sen mukaan, onko kysymys puhtaasti kansallisesta tuesta vai EU-osarahoitteisesta tuesta. Lisäksi sovellettavat säännökset poikkeavat toisistaan. Oikeustilaa ei voida pitää tyydyttävänä. Hyvään hallintoon kuuluu, että aluekehityslain ja –asetuksen nojalla myönnettäviin avustuksiin sovellettaisiin samansäältöisiä takaisinperintäsäännöksiä. Myös hakijan oikeusturvan kannalta on tärkeää, että hakijoita kohdellaan yhdenvertaisesti ja riippumatta siitä, mistä varoista avustus on myönnetty. Oikeustila ei vastaa myöskään kaikilta osin perustuslain 80 §:n vaatimuksia asianmukaisen sääntelyn tasosta.

Aluekehityslain 6 §:n 2 momentin mukaan valtioneuvosto päättää maakunnan kehittämistä koskevan määrärahan jakamisesta alueittain. Sisäasiainministeriöllä on aluekehityksasetuksen 18 §:n 2 momentin nojalla oikeus tarkastaa maakunnan kehittämissä hankkeista myönnettyjen avustusten myöntämistä, maksatusta, käyttöä ja valvontaa. Tarkastustoiminnassa havaittujen väärinkäytösten varalta lakiin ei kuitenkaan sisälly nimenomaista säännöstä. Nykyinen oikeustila vaatii tilanteen selkeyttämistä tältä osin. Yleisasetuksen 39 artiklan mukaan jäsenvaltiolla on ensisijainen vastuu väärinkäytösten tutkimisesta ja toimista silloin kun havaitaan tukitoimen luonteeseen tai täytäntöönpanon tai valvonnan edellytyksiin vaikuttavia merkittäviä muutoksia, sekä tarpeellisten varainhoitoa koskevien oikaisujen tekemisestä. Myös jäsenvaltion velvoitteiden hoitaminen edellyttää oikeustilan selkeyttämistä.

2. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Esityksen tavoitteena on muuttaa alueiden kehittämisestä annettua lakia siten, että uudella rakennerahastojen ohjelmakaudella vuosina 2000-2006 voidaan toteuttaa yleisasetuksen mukaista Interreg- ja Urban-yhteisöaloiteohjelmia sekä innovatiivisia toimia koskevia ohjelmia. Lisäksi tavoitteena on turvata Interreg-yhteisöaloiteohjelmien ja innovatiivisia toimia koskevien ohjelmien tehokas toteuttaminen siten, että rakennerahastovarojen myöntämiseen liittyvät ja ohjelmien kannalta tarpeettomat rajoitukset poistetaan.

Esityksen tavoitteena on myös selkiinnytää rakennerahastoista myönnettäviä varoja ja niitä vastaavaa valtion rahoitusosuutta koskevaa sääntelyä sen varmistamiseksi, että niihin sovellettaisiin yhtäläisiä rahoitusehtoja.

Esityksen tavoitteena on myös selkeyttää takaisinperintää koskevia säännöksiä. Perustuslaki edellyttää, että takaisinperintää koskevista säännöksistä säädetään lailla. Myös jäsenvaltion vastuu rakennerahastovarojen hoidosta edellyttää takaisinperintäsäännösten selkeyttämistä erityisesti maakunnan liittojen osalta.

Esityksessä ehdotetaan, että yleisasetuksen tarkoittamana hallinto- ja maksuviranomaisena Interreg-yhteisöaloiteohjelmissa toimiva maakunnan liitto toimisi Euroopan yhteisöjen rakennerahastovaroja myöntävänä viranomaisena. Siinä ominaisuudessa se vastaisi myös varojen maksamisesta, valvonnasta ja tarkastuksesta, kuten on ollut tilanne viimeksi päättyneellä ohjelmakaudella. Ohjelmien tehokkuuden parantamiseksi ehdotetaan, että maakunnan liiton myöntämiin rakennerahastovaroihin ei sovellettaisi säännöstä varojen myöntämisestä liiton alueelle, vaan oikeus myöntää rakennerahastovarot käsittäisi koko ohjelma-alueen. Lisäksi ehdotetaan, että myönnettäessä rakennerahastovaroja sellaisiin hankkeisiin, joihin kansallinen vastinrahoitus tulee muulta valtion viranomaiselta kuin sisäasiainministeriöltä, avustuksen myöntämisessä noudatettaisiin soveltuvin osin sitä tukijärjestelmää, jonka nojalla kansallinen vastinrahoitus myönnetään.

Sääntely on tarkoitus Interreg-yhteisöaloitteessa toteuttaa siten, että osa Interreg-yhteisöaloitteen täytäntöönpanosta annetun asetuksen säännöksistä siirretään lakiin. Sen vuoksi Interreg-yhteisöaloitteen täytäntöönpanosta annettu asetus voidaan tarpeettomana kumota.

Urban-yhteisöaloitteen osalta ehdotetaan, että aluekehitysviranomaisena toimiva maakunnan liitto voisi myöntää rakennerahastovaroja vastaavan kansallisen valtion rahoitusosuuden Urban-ohjelmassa toteutettavaan hankkeeseen. Innovatiivisten toimien osalta ehdotetaan lakiin otettavaksi säännökset tuen myöntämisestä.

Lakiin ehdotetaan otettavaksi yleissäännös avustuksen takaisinperinnästä. Lisäksi ehdotetaan, että sisäasiainministeriö voi määrätä aluekehitysviranomaisen maksamaan takaisin sille osoitettu rahoitusosuus. Lisäksi tarkistetaan takaisinperintää koskevaa säännöstä silloin, kun valtio on velvollinen maksamaan jäsenvaltion vastuun perusteella rakennerahastovaroja Euroopan yhteisöjen komissiolle vastaamaan muuttunutta EY-lainsäädäntöä

3. Esityksen vaikutukset

3.1. Taloudelliset vaikutukset

Interreg-yhteisöaloiteohjelman arvioitu kokonaisrahoitus Suomen osalta kaudella 2000-2006 on yhteensä 327,5 miljoonaa euroa. Tästä EAKR:n osuus on 137,2 miljoonaa euroa ja arvioitu kansallinen julkinen rahoitus 137,6 miljoonaa euroa (valtio 122,7 ja kunnat 14,9). Sisäasiainministeriön hallinnonalan osuuden valtion rahoituksesta voidaan viime ohjelmakauden tilanteen perusteella arvioida olevan 38 %. Lisäksi ohjelmassa on mukana yksityistä rahoitusta arviolta 52,7 miljoonaa euroa.

Urban-yhteisöaloiteohjelman arvioitu kokonaisrahoitus Suomen osalta kaudella 2000-2006 on yhteensä 22,6 miljoonaa euroa. Tästä EAKR:n osuus on 5,3 miljoonaa euroa ja arvioitu kansallinen julkinen rahoitus 14,9 miljoonaa euroa (valtio 6,7 ja kunnat 8,2). Sisäasiainministeriön hallinnonalan osuus valtion rahoituksesta on noin 36 %. Lisäksi ohjelmassa on mukana yksityistä rahoitusta arviolta 2,4 miljoonaa euroa.

EAKR:n innovatiivisille toimille voidaan myöntää tukea 0,3-3 miljoonaa euroa aluetta kohti ja sama alue voi hakea tukea korkeintaan kaksi kertaa koko ohjelmakauden 2000-2006 aikana. Manner-Suomessa tulee olemaan 4 ohjelma-alueita.

Suomen alueet ovat pienimpien alueiden joukossa, joten arvioitu EU-tuki ohjelmaa kohti voisi olla kokoluokkaa 1 miljoonaa euroa. Tällöin ohjelmakauden 2000-2006 osalta kyse olisi noin 8 miljoonan euron EU-tuesta. Vastinrahoituksen tarve on samaa kokoluokkaa.

Innovatiivisten toimien päätavoitteena on vaikuttaa EAKR:sta osarahoitettavien tavoite 1- ja 2 -ohjelmien laatuun. Pyrkimyksenä on toisin sanoen löytää menestystekijöitä ja käytäntöjä, joilla voidaan parantaa tavoite 1- ja 2 -ohjelmien laatua.

Esityksen avulla pyritään myötävaikuttamaan entistä vaikuttavampien ja laaja-alaisempien hankkeiden syntymiseen ohjelma-alueilla. Pyrkimyksenä on luoda perusedellytykset mm. ylimatekunnallisille hankkeille. Lisäksi on tarkoitus tehostaa väärin käytettyjen varojen takaisinperintää, joka on nykysäädösten puitteissa puutteellista. Maakuntien liittoihin kohdistuneita takaisinperintätapauksia on edellisellä ohjelmakaudella ollut muutama.

3.2. Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset

Esityksellä ei ole merkittäviä organisaatio- ja henkilöstövaikutuksia. Se tarjoaa kuitenkin mahdollisuuden hallinnoida ohjelma-alueella sijaitsevien maakuntien liittojen kansallinen vastinrahoitus yhden liiton (hallinto- ja maksuviranomainen) kautta, jos liitot näin sopivat. Tätä kautta ohjelmien tehokkuus paranee ja varojen seuranta helpottuu.

Innovatiivisten toimien osalta on tarkoitus hyödyntää niin pitkälle kuin mahdollista Interreg-ohjelmiin jo nimettyjä hallinto- ja maksuviranomaisia.

3.3. Ympäristövaikutukset

Interreg- ja Urban-yhteisöaloiteohjelmilla ja innovatiivisilla toimilla edesautetaan kestävää kehitystä, ympäristönsuojelun integ-

roimista ohjelmiin sekä ympäristövarojen tehokkaampaa käyttöä. Ohjelmat toteutetaan yhteisön ympäristöoikeuden ja Suomen ympäristölainsäädännön vaatimusten mukaisesti. Kaikkiin ohjelmiin sisältyy myös hankkeita ja toimenpiteitä, joiden tavoitteena on parantaa ympäristön tilaa. Erityisen selvästi ympäristö on esillä Itämeren Interreg III B-ohjelmassa ja Etelä-Suomen rannikkoseudun Interreg III A-ohjelmassa. Itämeren ohjelmassa ympäristö on lähtökohtana lähes kaikessa toiminnassa. Etelä-Suomen rannikkoseudun ohjelmassa ympäristön tilan parantaminen, suojeleminen ja seuranta on omana toimintalinjanaan.

3.4. Vaikutukset eri kansalaisryhmien asemaan

Interreg- ja Urban-yhteisöaloiteohjelmien ja innovatiivisten toimien toimeenpanossa otetaan huomioon miesten ja naisten välisen tasa-arvon edistäminen. Ohjelmiin sisältyy myös toimenpiteitä, joiden tavoitteena on parantaa eri kansalaisryhmien asemaa. Selkeimmin tämä näkyy Pohjoiskalotti-Kolarcticin Interreg III A -ohjelmassa. Ohjelmaan sisältyy oma saamelaisosio, jonka avulla pyritään edistämään saamelaiskulttuuria ja saamelaiselinkeinoja. Lisäksi Urban-ohjelma kohdistuu lähiöihin, joissa on poikkeuksellisen suuri määrä maahanmuuttajia.

3.5. Vaikutukset alueelliseen kehitykseen

Alueiden kehittäminen on useiden eri tekijöiden yhteisvaikutuksen tulosta. Aluepolitiikan lähtökohtana on toisaalta alueiden omiin voimavaroihin perustuva kehittäminen ja toisaalta alueiden kehityserojen tasaaminen. Alueelliset toimijat sopivat tavoitteista ja toimenpiteistä sekä kokoavat ja yhteensovitavat voimavarat. Julkisin toimenpitein tuetaan alueella hyväksytyjä tavoitteita.

Interreg-yhteisöaloitteella tuetaan erityisesti rajat ylittävää, valtioiden ja alueiden välistä yhteistyötä. Sen keskeisenä osana on toiminta EU:n sisä- ja ulkorajoilla ja niiden raja-alueilla. Aloitteen johtavana periaatteena on, että kansalliset rajat eivät saisi olla este Eu-

roopan tasapainoiselle ja sopusointuiselle kehitykselle. Interreg painottaa erityisesti rahoitettavan toiminnan innovatiivisuutta sekä kokemusten ja hyvien käytäntöjen levittämistä.

Urban-yhteisöaloitteen tavoitteena on ongelmallisten kaupunkialueiden taloudellinen ja sosiaalinen elvyttäminen sekä kestävä kehityksen edistäminen. Ohjelmaa toteutetaan paikallistasolla ja sen lähtökohdaksi on yhdenmätty lähestymistapa, joka merkitsee eri sektorien toimenpiteiden kokoamista kaupunkialueen ongelmien ratkaisemiseksi ja pysyvien tulosten aikaansaamiseksi. Paikallistalouteen, ympäristön kohentamiseen ja sosiaalisiin ongelmiin tartutaan uusilla yhteistyömuodoilla, joissa asukkaat, järjestöt ja eri viranomaiset toimivat yhdessä. Työn tarkoituksena on luoda uusia toimintamalleja ja levittää hyviä kokemuksia muidenkin kaupunkien käyttöön.

Innovatiiviset toimet ovat pieniä alueohjelmia, joiden päätavoitteena on vaikuttaa EAKR:sta osarahoitettavien tavoite 1- ja 2 -ohjelmien laatuun. Toimintaa ei kuitenkaan rajoiteta vain tavoite 1- ja 2-alueisiin. Valikoiset alueet voivat yhtä lailla osallistua ohjelmaan, mutta ohjelma-asiakirjassa tulee arvioida, millainen vaikutus ohjelmalla voisi olla tavoite 1- ja 2-alueisiin.

Innovatiiviset toimet halutaan nähdä eräänlaisena ”laboratoriona”, jonka tarkoituksena on unionin aluepolitiikan kehittäminen. Esikuvana on edellisen rahastokauden pilottihankkeet RIS (alueelliset innovaatiostrategiat) ja RISI (tietoyhteiskunnan alueelliset strategiat). Uuden innovatiivisten toimien sukupolven tarkoitus on saadun kokemuksen perusteella syventää ja laajentaa tätä lähestymistapaa.

Aluekehityksen kohteita ja samalla siihen vaikuttavia tekijöitä ovat asukkaat, infrastruktuuri, palvelurakenne, aluetalous ja elinkeinotoiminta sekä hallinto.

Säädökset vaikuttavat joko suoraan aluekehityksen kohteisiin, niillä on vaikutuksia alueiden kehittämisen toimintalinjoihin ja toimenpiteisiin tai ne vaikuttavat sekä kohteisiin että toimintalinjoihin ja toimenpiteisiin.

Alueiden kehittämisen toimintalinjoja ja niiden sisältöä voidaan tarkastella monesta eri näkökulmasta. Viime vuosina kolme tekijää on korostunut arvioitaessa alueiden me-

nestymismahdollisuuksia ja kilpailukykyä. Ne ovat: 1. osaaminen laajassa mielessä, 2. infrastruktuurin ja muun aluerakenteen laatu sekä 3. eri tyyppisen yhteistyön ja verkostoitumisen aste alueilla. Erityisen tärkeänä on pidetty sitä miten hyvän toimintaympäristön alue pystyy tarjoamaan yrityksille ja niiden henkilöstölle. Kun lähtökohdaksi otetaan aluekehityslain 1 §:ssä määritellyt aluepolitiikan tavoitteet ja ohjelmaperusteisen aluepolitiikan toimintalinjat, alueellisessa kehittämisessä painottuvat inhimilliset voimavarat ja osaamisen ja teknologian alueelliset resurssit, elinkeinotoiminnan edistäminen, alueiden perus- ja yhdyskuntarakenne, kuntien yhteistyö sekä kunta-, alue- ja valtiontalous.

Edellä mainitut alueellisen kehittämisen painopisteet ovat keskeisiä Interreg-ohjelmissa. Eri ohjelmissa niitä painotetaan kuitenkin eri tavalla. Esimerkiksi Kaakkois-Suomen ja Merenkurkku-Mittskandian Interreg III A-ohjelmissa on alueiden perus- ja yhdyskuntarakenne vahvasti esillä rajanylityspaikkojen ja liikenneyhteyksien kehittämisen muodossa. Pohjoiskalotti-Kolarcticin Interreg III A-ohjelmassa puolestaan jonkin verran muita osa-alueita enemmän korostuu elinkeinotoiminnan edistäminen ja Etelä-Suomen rannikkoseudun Interreg III A-ohjelmassa inhimilliset voimavarat ja osaaminen.

4. Asian valmistelu ja lausunnot

4.1. Valmisteluvaiheet

Esitys on valmisteltu virkatyönä sisäasiainministeriössä.

4.2. Lausunnot

Valmistelun yhteydessä on pyydetty lausunnot työ-, maa- ja metsätalous-, kauppa- ja teollisuus-, opetus-, ympäristö-, liikenne-, sosiaali- ja terveys-, valtiovarain- ja oikeusministeriöltä, maakunnan liitoilta, Suomen kuntaliitolta, keskeisimmiltä työmarkkina- ja etujärjestöiltä, saamelaiskäräjiltä, valtiontalouden tarkastusvirastolta, tasa-arvovaltuutetulta, Ahvenanmaan maakuntahallitukselta sekä Helsingin ja Vantaan kaupungeilta.

5. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja

Sisäasiainministeriö on 13 päivänä joulukuuta 2000 asettanut aluekehityslainsäädännön uudistamista valmistelevan työryhmän. Työryhmän tehtävänä on valmistella ehdotus esitykseksi alueiden kehittämisestä annetun lain muuttamisesta ja ehdotus vastaavan asetuksen muuttamisesta niin, että hallituksen esitys voidaan antaa eduskunnalle vuoden 2001 aikana. Kysymyksessä on aluekehityslainsäädännön kokonaisuudistus. Nyt puheena olevan esityksen tarkoituksena on sen sijaan muuttaa aluekehityslakia siten, että Interreg- ja Urban-yhteisöaloitteiden sekä innovatiivisia toimia koskevien ohjelmien täytäntöönpano voidaan aloittaa heti sen jälkeen, kun niitä koskevat ohjelmat on hyväksytty Euroopan yhteisöjen komissiossa. Lisäksi tarkoituksena on turvata tukien asianmukainen takaisinperintä. Uudistus liittyy keskeisesti kansallisten rakennerahasto-ohjelmien hallinnoinnista annetun lain muuttamisesta annettuun lakiin (1286/2000), joka on tullut voimaan vuoden alusta 2001.

Nyt puheena olevien uudistustarpeiden kii-reellisyydestä johtuen muita välttämättömiä uudistustarpeita, joita ovat esimerkiksi muut perustuslaista johtuvat uudistustarpeet ei ole voitu sisällyttää tähän uudistukseen, vaan ne otetaan huomioon aluekehityslain kokonaisuudistuksen yhteydessä. Sen vuoksi valvontaa ja tarkastusta koskevat säännökset annetaan myöhemmin kokonaisuudistuksen yhteydessä.

Tukiehtojen yhteensovitus esityksen 3 b ja 3 d §:ssä on ehdotettu toteuttavaksi siten, että Euroopan yhteisön rakennerahastojen rahoitusosuuden myöntämiseen sovelletaan soveltuvin osin, mitä kansallisesta rahoitusosuudesta tulevasta avustuksesta säädetään siinä tapauksessa, kun avustus tulee muualta kuin sisäasiainministeriön hallinnon-alalta. Tässä tapauksessa tukiehdot määräytyisivät eri hallinnonaloilla olevien ja jo notifioitujen valtiontukijärjestelmien mukaan. Esityksellä ei säädettäisi uusista tukimuodoista. Sen vuoksi Euroopan yhteisöjen valtioneuvoston päätös koskeva notifiointimenettely ei ole tarpeen.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotuksen perustelut

3 a §. *Aluekehitysviranomaisen tehtävät Interreg-yhteisöaloiteohjelmassa.* Pykälässä ehdotetaan, että Interreg-yhteisöaloiteohjelmassa rakennerrahastolain 6 §:n 4 kohdassa tarkoitettu maakunnan liitto toimisi Interreg-yhteisöaloiteohjelmassa Euroopan yhteisön rakennerrahastoista tulevan rahoitusosuu- den myöntävänä viranomaisena. Rakennerrahastolain 6 §:n 4 kohdan mukaan hallintoviranomaisena Interreg-yhteisöaloiteohjelmassa toimii ohjelma-asiakirjassa mainittu maakunnan liitto. Tarkoituksena on, että sama viranomainen toimisi myös rakennerrahasto-osuuden myöntävänä viranomaisena. Asiallisesti tämä vastaisi sitä, mitä Interreg-yhteisöaloiteohjelmien täytäntöönpanosta annetun asetuksen 1 §:ssä säädetään. Selvyyden vuoksi momentissa ehdotetaan lisäksi säädettäväksi, että rakennerrahastojen rahoitusosuus myönnetään avustuksena.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan otettavaksi säännös Euroopan yhteisön rakennerrahastoista tulevan rahoitusosuuden myöntämisestä hankkeeseen. Rahoituksen myöntämiseen liittyy rakennerrahastolain 21 a §:n säännös hallintokomiteasta. Interreg-yhteisöaloiteohjelman toimeenpanoa varten on hallintokomitea, jonka kokoonpanosta ja asettamisesta päättää sisäasiainministeriö. Hallintokomitean tehtävänä on lain 21 b §:n mukaan yhteensovittaa ja suunnata rakennerrahastojen ja kansallista rahoitusta sekä antaa lausunnon hankkeiden soveltuvuudesta Interreg-yhteisöaloiteohjelmiin ja hankkeiden rahoittamisesta. Samassa lainkohdassa myös säädetään, että hankkeelle ei voida myöntää tukea, ellei hallintokomitea ole puoltanut hankkeen rahoittamista. Pykälää koskevissa yksityiskohtaisissa perusteluissa hallintokomitean tehtävistä todetaan, että edellytyksenä hallintokomitean käsittelylle on, että kansallisen vastinrahoituksen myöntävä viranomainen on käsitellyt asian. Lisäksi perustelujen mukaan hallintokomitean myönteinen päätös edellyttää, että kansallisen vastinrahoituksen myöntävä viranomainen on varmistanut hankkeen kansallisen julkisen rahoitusosuuden. Hallintokomitean antaman lausunnon

perusteella päätöksen kansallisen rahoituksen osalta tekee kansallisen rahoituksen myöntävä viranomainen. Rakennerrahastolain 22 §:n 3 momentissa lisäksi kuvataan rahoituksen myöntämistä Interreg-yhteisöaloiteohjelmissa.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan edellä olevan perusteella otettavaksi säännös, jonka mukaan maakunnan liitto voi myöntää hankkeeseen 1 momentissa tarkoitettua rahoitusosuuden avustuksena Interreg-yhteisöaloiteohjelman mukaiselle alueelle, jos rakennerrahastolain 21 a §:ssä tarkoitettu Interreg-yhteisöaloiteohjelman mukainen hallintokomitea on rakennerrahastolain 21 b §:n mukaisesti puoltanut hankkeen rahoittamista ja hanke on yhteisön oikeuden ja kansallisen lainsäädännön säännösten sekä Interreg-yhteisöaloiteohjelman mukainen. Säännöksen sisältö vastaisi asiallisesti viime ohjelmakaudella noudatettua käytäntöä. Maakunnan liiton päätös voi olla kielteinen, jos hanke on esimerkiksi pakottavan EY-lainsäädännön tai kansallisen lainsäädännön vastainen. Rahoituksen hakemiseen liittyy lisäksi rakennerrahastolain 22 §:n 3 momentin säännös, jonka mukaan rahoitusta koskeva hakemus tulee vireille, kun rakennerrahastolain 21 c §:ssä tarkoitettu toimivaltainen sihteeristö on vastaanottanut hakemuksen.

Esityksen 3 momenttiin ehdotetaan myös otettavaksi säännös, jonka mukaan rakennerrahastovaroja myöntävä maakunnan liitto voi myöntää hankkeeseen vastaavan valtion rahoitusosuuden, jos siitä on sovittu rakennerrahastolain 21 b §:n 1 momentissa mainitussa menettelyssä. Tarkoituksena on, että hallinto- ja maksuviranomaisena toimiva maakunnan liitto saisi siten toimivallan tehdä päätöksen sekä rakennerrahastojen että kansallisesta valtion rahoitusosuudesta. Kansallinen valtion rahoitusosuus tarkoittaa tässä talousarviossa sisäasiainministeriön hallinnonalalle osoitettua rakennerrahastoja vastaavaa valtion rahoitusosuutta. Rakennerrahastolain 21 b §:n 1 momentin mukaan hallintokomitean tehtävänä on yhteensovittaa ja suunnata rakennerrahastojen ja kansallista rahoitusta. Säännöstä koskevan hallituksen esityksen yksityiskohtaisten perustelujen mukaan tämä tapahtuu

yhteistyöasiakirjaa vastaavassa menettelyssä. Soveltamisen edellytyksenä on siten, että hallintokomitea on sopinut valtion rahoitusosuuden suuntaamisesta hallinto- ja maksuviranomaisena toimivalle maakunnan liitolle.

3 b §. *Avustuksen myöntämisessä sovellettavat ehdot Interreg-ohjelmassa.* Lakiin ehdotetaan otettavaksi uusi 3 b §, jossa säädettäisiin avustuksen myöntämisessä sovellettavista ehdoista Interreg-yhteisöaloiteohjelmassa. Edellä kohdassa 1.3. esitetyn luokittelun mukaan kansallista julkista rahoitusosuutta koskevan päätöksen voi tuen rahoitusyhdistelmästä riippuen tehdä sama tai muu ohjelma-alueen maakunnan liitto, valtion viranomais tai kunta. Pykälässä on tarkoituksena selvittää tuen myöntämiseen sovellettavia säännöksiä silloin, kun kysymys on Interreg-yhteisöaloiteohjelmassa myönnettävästä tuesta.

Pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että sen lisäksi mitä 3 a §:ssä säädetään, Euroopan yhteisöjen rakennerahastojen rakennerahastoista tulevien varojen ja sitä vastaavan valtion rahoitusosuuden myöntämiseen ja maksamiseen sovelletaan, mitä tässä laissa säädetään. Kysymykseen tulisi tuen myöntäminen tapauksissa, joissa kansallinen vastinrahoitus Interreg-yhteisöaloiteohjelmaan tulisi maakunnan liitolta, kunnilta tai sisäasiainministeriöltä. Kuntien rahoituksen ollessa kysymyksessä säännös koskisi rakennerahastojen osuutta. Valvontaan ja tarkastukseen sovellettaisiin rakennerahastolain asiaa koskevia säännöksiä.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan, että jos rakennerahastoista tuleva rahoitusosuus myönnetään hankkeeseen, johon kansallinen julkinen rahoitusosuus tulee pääasiallisesti muulta valtion viranomaiselta kuin sisäasiainministeriöltä, sovellettaisiin Euroopan yhteisön rakennerahastoista tulevan rahoitusosuuden myöntämiseen soveltuvin osin, mitä kansallisesta rahoitusosuudesta tulevasta avustuksesta säädetään. Pääasiallisuus tarkoittaa tässä sitä kansallista vastinrahoitusosuutta, joka on suurin suhteessa muihin kansallisiin rahoitusosuuksiin tuettavassa hankkeessa. Tarkoituksena on, että tuen myöntämisen ehdot määräytyisivät mahdollisimman pitkälle sovellettavien kansallisten tukiehtojen mukaan. Tuensaajan kannalta tu-

kiehtojen tulisi olla rahoitusyhdistelmästä riippumatta mahdollisimman yhdenmukaisia. Tarkoituksena on, että maakunnan liitto voi sisällyttää tukea koskevaan päätökseen tarpeelliset kansallista rahoitusosuutta koskevat tukiehdot esimerkiksi viittaamalla tukipäätöksessään kansallisen rahoittajan päätöksessä oleviin ehtoihin. Sellaisia ehtoja olisivat ohjelman mukaiseen hankkeeseen liittyvät ja sen luonteesta johtuvat erilaiset tuen käyttöehdot kuten ehdot, jotka ovat pakottavan EY-lainsäädännön mukaisia tai sisältyvät hyväksytyyn valtioneuvoston tukijärjestelmään. Menettelyyn liittyvien ehtojen osalta noudatettaisiin aluekehityslakia ja -asetusta. Sellaisia menettelyyn liittyviä säännöksiä on erityisesti aluekehitysohjelman 13-15 §:ssä. EU-tuen myöntänyt maakunnan liitto on vastuussa rakennerahastovaroista myönnetyn tuen käytöstä ja on sen vuoksi velvollinen valvomaan tuen käyttöä ja vastaisi myöntämänsä tuen takaisinperinnästä. Tämä tapahtuisi kuitenkin yhteistyössä kansalliset varat myöntäneen rahoittajan kanssa. Käytännössä kansallinen vastinrahoittaja tekisi ensin päätöksen kansallisesta rahoitusosuudesta tulevasta avustuksesta. Maakunnan liitto saatuaan tiedon päätöksestä tekee päätöksen rakennerahastojen osuudesta ja voi siinä yhteydessä ottaa huomioon kansallista rahoitusta koskevat tukiehdot. Tarkoituksena on, että sovellettavat tukiehdot selvitetään kuitenkin jo valmisteluvaiheessa ennen hallintokomitean käsittelyä. Kansallista rahoitusosuutta koskevien olennaisten ehtojen tulisi sisältyä siihen sitoumukseen, jolla kansallinen rahoittaja varmistaa hankkeen kansallisen julkisen rahoituksen.

Käytännössä voi syntyä tilanteita, jossa kansallinen vastinrahoitus samaan hankkeeseen olisi mahdollista myöntää usean valtion viranomaisen toimesta. Tukea hakeneen kannalta samaa hanketta koskisi usean eri tukijärjestelmän ehdot, jotka tukijärjestelmistä riippuen voivat olla erilaisia tai jopa ristiriidassa keskenään. Tarkoitus on, että jo valmisteluvaiheessa hankkeelle pyritään etsimään sen luonnetta parhaiten vastaava yksi tukijärjestelmä, jonka mukaan kansallinen rahoitus myönnettäisiin.

Pykälän 3 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että rakennerahastojen rahoitusosuus-

den ja 3 a §:n 3 momentissa tarkoitetun valtion rahoitusosuuden myöntämiseen ei sovelleta, mitä tämän lain 6 §:n 2 momentissa säädetään määrärahan käytöstä maakunnan liiton alueella. Uudella ohjelmakaudella kaikissa toteuttavissa Interreg-yhteisöaloiteohjelmissa ohjelma-alue ulottuu useamman maakunnan liiton alueelle. Tarkoituksenmukaista on, että rakennerahastovaroja myöntävä maakunnan liitto voisi myöntää EU-rahoitusosuuden koko ohjelma-alueelle. Sama koskisi myös vastaavaa valtion rahoitusosuutta, jos sen myöntäisi hallinto- ja maksuviranomaisena toimiva maakunnan liitto.

Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan otettavaksi säännös, jonka mukaan rakennerahastojen rahoitusosuuden myöntämiseen ei sovelleta, mitä alueiden kehittämisestä annetun asetuksen 12 §:n 1 momentissa säädetään kone- ja laitehankintojen enimmäisosuudesta kehittämishankkeen hyväksyttävistä kokonaismenoista. Säännöksellä on tarkoitus mahdollistaa ohjelman mukaiset kuntien toteuttamat infrastuktuurihankkeet, joissa rahoitus muodostuu rakennerahastojen ja vastaavasta kuntien rahoituksesta. Kysymyksessä ei siten ole yrityksille myönnettävä tuki.

Pykälän 4 momenttiin ehdotetaan otettavaksi säännös ylimaakunnallisista hankkeista Interreg-yhteisöaloiteohjelmassa. Ylimaa-kunnallisista hankkeista on tarkoitus säännellä 10 b §:ssä, joten tähän ehdotetaan otettavaksi viittaus mainittuun pykälään.

3 c §. *Aluekehitysviranomaisen tehtävät innovatiivisia toimia koskevassa ohjelmassa.* Uudessa 3 b pykälässä säädettäisiin aluekehitysviranomaisen tehtävistä innovatiivisissa toimissa. Sen mukaan innovatiivisia toimia koskevassa ohjelma-asiakirjassa nimetty maakunnan liitto toimisi Euroopan yhteisön rakennerahastoista tulevan rahoitusosuuden myöntävänä viranomaisena. Selvyyden vuoksi ehdotetaan säädettäväksi, että rahoitusosuus myönnetään avustuksena.

Pykälän 2 momentissa säädetään tuen myöntämisen edellytyksistä. Innovatiivisia toimiin sovelletaan rakennerahastolain 1 a §:n mukaan, mitä Interreg-yhteisöaloiteohjelmasta säädetään. Innovatiivisia toimia koskevan ohjelman toimeenpanoa varten on rakennerahastolain 21 a §:n mukainen hallintokomitea. Sen kokoonpano määräytyisi

yleisasetuksen 8 ja 35 artiklan mukaan. Suuntaviivojen mukaan kokoonpano muodostettaisiin siten, että alue- ja paikallistasolla luodaan laajennettuja kumppanuuksia, joihin osallistuvat myös tavoite 1 ja 2 ohjelmien vastuuviranomaiset ja yksityissektori. Kokoonpanossa on kuitenkin otettava huomioon ohjelmien koko ja niiden luonne. Sisäasiainministeriö päättäisi hallintokomitean kokoonpanosta ja sen asettamisesta hallinto- ja maksuviranomaisen esityksestä. Hallintokomitean tehtävistä säädetään rakennerahastolain 21 b §:ssä. Suuntaviivojen mukaan hallintokomitea vastaa ohjelman täytäntöönpanosta ja seurannasta, valitsee hankkeet sekä ohjelman päätyttyä hyväksyy loppukertomuksen. Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan sen vuoksi otettavaksi säännös, jonka mukaan maakunnan liitto voi myöntää ohjelma-alueella sijaitsevaan hankkeeseen 1 momentissa tarkoitetun rahoitusosuuden, jos rakennerahastolain 21 a §:ssä tarkoitettu hallintokomitea on rakennerahastolain 21 b §:n mukaisesti puoltanut hankkeen rahoittamista sekä hanke on yhteisön oikeuden ja kansallisen lainsäädännön säännösten sekä innovatiivisia toimia koskevan ohjelman mukainen. Säännös vastaisi sisällöltään Interreg-ohjelmassa noudatettavaa 3 a §:ää.

Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan otettavaksi säännös siitä, että maakunnan liitto voisi myöntää hankkeeseen myös kansallisen rahoitusosuuden. Edellytyksenä on, että asiasta on sovittu innovatiivisia toimia koskevassa ohjelma-asiakirjassa. Kyseinen maakunnan liitto saisi siten toimivallan tehdä päätöksen sekä rakennerahastojen että kansallisesta valtion rahoitusosuudesta. Kansallinen valtion rahoitusosuus tarkoittaa talousarviossa sisäasiainministeriön hallinnonalalle varattua rahoitusosuutta.

3 d §. *Avustuksen myöntämisessä sovellettavat ehdot innovatiivisia toimia koskevassa ohjelmassa.* Uuteen 3 d §:ään ehdotetaan otettavaksi säännökset tuen myöntämisessä sovellettavista ehdoista innovatiivisia toimia koskevassa ohjelmassa. Innovatiivisissa toimissa tarkoituksena on, että kansallinen vastinrahoitus varataan pääasiallisesti sisäasiainministeriön hallinnonalalle momentille 26.98.62. Ohjelmat ovat rahoituskehykseltään pieniä, 5-15 miljoonaa markkaa ja sisäl-

tävät ainoastaan 5-10 hanketta, joten on perusteltua koota pääosa vastinrahoituksesta yhdelle momentille. Näin myös hallintokustannukset voidaan pitää kohtuullisina. Tarkoituksena on kuitenkin, että kansallinen vastinrahoitus voidaan myöntää myös muun kuin sisäasiainministeriön hallinnonalan kautta silloin, kun se ohjelman sisältö huomioden on perusteltua. Tässäkin tapauksessa kuitenkin ohjelmien pieni koko huomioonottaen on tarkoituksenmukaista, että muun valtion viranomaisen rahoitus myönnetään yhden viranomaisen kautta.

Pykälän 1 momentissa ehdotetaan selvyyden vuoksi, että sen lisäksi mitä 3 c §:ssä säädetään Euroopan yhteisöjen rakennerahastoista ja sitä vastaavasta valtion rahoitusosuudesta myönnettävän avustuksen myöntämiseen ja maksamiseen sovelletaan, mitä tässä laissa säädetään. Tämä tarkoittaa tilannetta, jossa maakunnan liitto tai sisäasiainministeriö myöntävät avustuksen kansallisesta rahoitusosuudesta. Avustuksen valvontaan ja tarkastukseen sovellettaisiin rakennerahastolain asiaa koskevia säännöksiä.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan otettavaksi säännös, jossa avustuksen kansallisesta rahoitusosuudesta myöntää muu valtion viranomainen kuin sisäasiainministeriö. Interreg-ohjelmia vastaavasti ehdotetaan säädettäväksi, että jos 1 momentissa tarkoitettu rakennerahastojen rahoitusosuus myönnetään hankkeeseen, johon kansallinen julkinen rahoitusosuus tulee pääasiallisesti muulta valtion viranomaiselta kuin sisäasiainministeriöltä, sovelletaan Euroopan yhteisön rakennerahastojen rahoitus-osuuden myöntämiseen soveltuvin osin, mitä kansallisesta rahoitusosuudesta myönnettävästä avustuksesta säädetään. Pääasiallisuus-kriteerin sisällön osalta viitataan edellä 3 a §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa esitettyyn. Tuen ehtojen osalta tarkoituksena on kuten Interreg-ohjelmissa, että maakunnan liitto voi sisällyttää tukea koskevaan päätökseen tarpeelliset kansallista rahoitusosuutta koskevat tukiehdot. Myös tältä osin viitataan edellä 3 b §:n 2 momentin yksityiskohtaisissa perusteluissa esitettyyn. Innovatiivisissa toimissa ohjelma-alue poikkeaa maakunnan liiton alueesta siten, että alueet ovat suurempia liittoumia. Sen vuoksi aluekehityslain 6 §:n 2 momentin aluerajaus

ei ole tarkoituksenmukainen. Pykälän 3 momentissa ehdotetaankin säädettäväksi, että aluekehitysviranomaisena toimiva maakunnan liitto voisi myöntää rakennerahastoista tulevan ja vastaavan valtion rahoitusosuuden ohjelma-asiakirjan tarkoittamalle alueelle sen estämättä, mitä 6 §:n 2 momentissa säädetään määrärahan käytöstä määrärahasta päättävän maakunnan liiton alueella.

3 e §. *Aluekehitysviranomaisen tehtävät Urban-yhteisöaloiteohjelmassa.* Lakiin ehdotetaan otettavaksi uusi 3 e §, jossa säädettäisiin aluekehitysviranomaisena toimivan maakunnan liiton tehtävistä Urban-yhteisöaloiteohjelmissa. Pykälän 1 momentissa säädetään toimivaltaisesta aluekehitysviranomaisesta. Ehdotuksen mukaan Urban-yhteisöaloiteohjelmissa rakennerahastovaroja vastaavan valtion rahoitusosuuden myöntää se maakunnan liitto, jonka alueella Urban-ohjelma-alue sijaitsee. Pykälän 1 momentti koskee talousarviossa sisäasiainministeriön hallinnonalalle osoitettua rakennerahastoja vastaavaa valtion rahoitusosuutta. Silloin kun muut valtion viranomaiset myöntävät vastinrahoitusta Urban-ohjelmassa, rahoitusosuuteen sovelletaan asianomaista tukea koskevaa lainsäädäntöä. Rakennerahastolain 22 §:n 3 momentin mukaan Urban-ohjelmassa rahoituksen myöntävän kunnallisen toimielimen keskeisenä tehtävänä on myöntää hankkeeseen rakennerahaston rahoitusosuus. Se maksetaan Euroopan yhteisöjen komissiosta suoraan kunnalliselle toimielimelle.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säännöstä, jonka mukaan asian käsittely hallintokomiteassa on edellytyksenä tuen myöntämiselle. Säännöksen mukaan maakunnan liitto voi myöntää ohjelma-alueella sijaitsevaan hankkeeseen valtion rahoitusosuuden, jos hallintokomitea on rakennerahastolain 21 b §:n mukaisesti puoltanut hankkeen rahoittamista ja hanke on yhteisön oikeuden ja kansallisen lainsäädännön säännösten sekä Urban-yhteisöaloiteohjelman mukainen. Säännös vastaa sisällöltään Interreg-ohjelman osalta ehdotettua 3 a §:n säännöstä.

Pykälän 3 momentissa ehdotetaan lisäksi, että muutoin rakennerahastojen ja valtion rahoitusosuuden myöntämiseen, maksamiseen ja valvontaan sovelletaan, mitä tässä

laissa säädetään. Säännös koskisi toisin kuin pykälän 1 momentti sekä rakennerahastojen että sitä vastaavaa valtion rahoitusosuutta. Tarkoituksena on, että avustus myönnettäisiin aluekehityslaisissa ja asetuksessa olevan tukijärjestelmän mukaan siinä tapauksessa, että tuki muodostuu rakennerahastovarojen ja ja maakunnan liiton myöntämän vastinrahoituksen yhdistelmänä. Kun vastinrahoitus tulee kuntarahana, sovelletaan rakennerahastolain 22 §:n 3 momentin säännöstä tuen myöntämisestä, valvonnasta ja tarkastuksesta sekä varojen takaisinperinnästä.

10 a §. *Euroopan yhteisön rakennerahastoista myönnettävät avustukset ja sitä vastaava valtion rahoitusosuus.* Pykälään ehdotetaan otettavaksi säännös Euroopan yhteisöjen rakennerahastovaroja vastaavasta valtion rahoitusosuudesta. Valtion vuotta 2000 koskevassa talousarviossa rakennerahastoja vastaava valtion rahoitusosuus on siirretty maakunnan kehittämisrahan momentilta omalle momentilleen. Ehdotetulla säännöksellä selvytyden vuoksi korostetaan sitä, että Euroopan yhteisöjen rakennerahastoista myönnettäviin ja niitä vastaaviin valtion rahoitusosuuksiin sovelletaan samoja aluekehityslaisia ja -asetuksesta ilmeneviä säännöksiä mahdollisesti Interreg-ohjelmasta johtuvien poikkeuksien, jotka on esitetty edellä 3 a §:ää koskevissa yksityiskohtaisissa perusteluissa.

Pykälään ehdotetaan lisäksi otettavaksi säännös myönnettäessä avustusta ylimaakunnallisiin hankkeisiin. Tarkoituksena on, että aluekehitysviranomainen voisi myöntää avustuksen sellaisiin ylimaakunnallisiin hankkeisiin, jotka toteutetaan toisen maakunnan liiton alueella. Säännös koskisi myös kansallisen valtion rahoitusosuuden myöntämistä ylimaakunnallisiin hankkeisiin Interreg-ohjelmassa. Edellytyksenä on kuitenkin pidettävä sitä, että toisen maakunnan liiton alueella sijaitseva ylimaakunnallinen hanke kuuluu samaan rakennerahasto-ohjelmaan kuin avustuksen myöntävän maakunnan liiton alue. Säännöksellä tehostetaan ohjelman toteuttamista ylimaakunnallisten hankkeiden osalta.

10 b §. *Avustuksen takaisinperintä.* Pykälässä säädetään yleisesti avustuksen takaisinperinnästä. Säännös koskee Euroopan yhteisöjen rakennerahastoista myönnettäviä

rahavaroja ja niitä vastaavaa valtion rahoitusosuutta sekä maakunnan kehittämisrahasta myönnettävää avustusta. Pykälän 1 momentissa säädetään pakollisesta avustuksen maksamisen lopettamisesta ja takaisinperinnästä. Momentissa mainituissa tilanteissa viranomaisella ei ole harkintavaltaa takaisin perintään ryhtymisen suhteen. Pykälän 2 momentissa säädetään harkinnanvaraisesta avustuksen maksamisen lopettamisesta ja takaisinperinnästä. Pykälä antaa aluekehitysviranomaisena toimivalle maakunnan liitolle toimivallan määrätä päätöksellä avustuksen maksamisen lopettamisesta ja takaisinperinnästä.

Pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädetäväksi ehdottomista perusteista keskeyttää avustuksen maksu kokonaan tai osittain tai määrätä sen takaisinperinnästä. Asiallisesti ne vastaavat rakennerahastolain 37 §:n 1 momentissa mainittuja perusteita. Sellaisena perusteena ovat avustuksen saajan rikollinen tai vilpillinen menettely taikka tuen käyttöön liittyvien velvollisuuksien laiminlyönti. Avustuksen saajan virheellisen menettelyn on yleensä oltava olennaista. Olennaisiksi virheiksi on luettava virheet, jotka ovat vaikuttaneet avustuksen saantiin. Momentin 1 kohdassa säädetään tilanteesta, jossa avustuksen myöntämistä, maksamista tai valvontaa varten on annettu virheellisiä tai harhaanjohtavia tietoja taikka rahoituksen myöntämistä, maksamista tai valvontaa varten annettavia tietoja on salattu ja virheellisten tai harhaanjohtavien tietojen antamisella taikka tietojen salaamisella on ollut vaikutusta rahoituksen saamiseen. Momentin kaksi kohdassa säädetään perusteista, jotka liittyvät valvonnan vaikeuttamiseen. Kolme kohdan mukaan perusteena takaisinperinnälle ja maksamisen lopettamiselle on avustuksen käyttö muuhun tarkoitukseen kuin se on myönnetty, mitä jos sellaisenaan pidetään olennaisena virheenä. Siihen voidaan rinnastaa myös tilanne, jossa avustusta on käytetty olennaiselta osin muuhun tarkoitukseen kuin mihin se on myönnetty. Molemmille tilanteille on ominaista, että avustuksen käyttötarkoitus ei joko toteudu lainkaan tai jää merkittävältä osalta toteutumatta. Lisäksi 4 kohdan mukaan takaisinperinnan ja maksamisen lopettamisen perusteena on se, että avustuksen saaja on olennaises-

ti laiminlyönyt noudattaa avustuspäätöksessä asetettuja ehtoja.

Momentin 5 kohtaan ehdotetaan säännöstä, jonka mukaan avustuksen maksaminen on lakkautettava taikka määrättävä osittain tai kokonaan takaisinperittäväksi, jos avustus tai sen osa on myönnetty tai maksettu väärin perustein. Kohtaan sisältyy avustukseen sovellettava yleisen perusteettoman edun palauttamista koskeva velvoite. Saajalla ei ole oikeutta pitää ilmeisen perusteetta saamansa avustus tai sen osa.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettyä harkinnanvaraisesta maksamisen lopettamisesta ja takaisinperinnästä. Säännös on uusi lukuunottamatta momentin 4 kohtaa 2, jossa säädetään omistus- ja hallintaoikeuden luovutustilanteesta. Momentissa säädettyissä tilanteissa aluekehitysviranomainen voi päätöksellään harkita, lopetetaanko avustuksen maksaminen ja peritäänkö maksettu avustus takaisin. Harkintavallan käytössä viranomaista ohjaa pyrkimys julkisen edun turvaamiseen ja suhteellisuusperiaate. Virheellisten tietojen perusteella myönnetty tai väärin käytetty avustus on perusteetta saatua etua, joka on palautettava. Sen sijaan pienissä virheissä, jotka eivät ole vaikuttaneet myönnetyn avustuksen määrään, avustuksen maksamisen lopettaminen ja takaisinperintä olisivat julkiseen etuun nähden liian raskaita toimenpiteitä.

Avustuksen maksaminen voidaan lakkauttaa taikka se voidaan määrätä osittain tai kokonaan takaisinperittäväksi, jos avustuksen saaja ei ole noudattanut avustuspäätöksessä mainittuja ehtoja. Jos laiminlyönti noudattaa mainittuja ehtoja on olennaista, tulee avustus periä takaisin. Avustuksen maksaminen voidaan lakkauttaa taikka se voidaan määrätä osittain tai kokonaan takaisinperittäväksi edelleen, jos sellaisen omaisuuden, jonka hankkimiseen avustus on myönnetty, omistus- ja hallintaoikeus on luovutettu ennen kuin viisi vuotta on kulunut avustuksen maksamispäivästä taikka avustuksen saaja on lopettanut avustuksen kohteena olleen toiminnan tai supistanut sitä olennaisesti.

Sisäasiainministeriö voi aluekehitysviranomaisen ohella päättää aluekehityslain ja -asetuksen nojalla varojen käytöstä. Sen vuoksi pykälän 3 momentissa ehdotetaan, et-

tä mitä 1 ja 2 momentissa säädetään aluekehitysviranomaisen velvollisuuksista, koskee soveltuvin osin sisäasiainministeriötä sen päättäessä tässä laissa tarkoitettujen varojen käyttöön liittyvästä takaisinperinnästä.

Perustuslain 80 §:n mukaan lailla on kuitenkin säädettävä yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista. Sen vuoksi takaisinperintää koskeva säännös ehdotetaan otettavaksi lakiin.

10 c §. *Sisäasiainministeriön velvollisuus takaisinperintään.* Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi sisäasiainministeriön velvollisuudesta päätöksellään määrätä takaisinperinnästä. Säännös koskee valtioneuvoston aluekehityslain 6 §:n nojalla aluekehitysviranomaiselle osoittamia Euroopan yhteisöjen rakennerahastoista myönnettäviä varoja ja niitä vastaavia valtion varoja. Tällaisia varoja myönnetään aluekehitysviranomaisena toimiville maakunnan liitoille tavoitteita 1 ja 2 koskevien ohjelmien hakkeiden rahoittamista varten. Säännös koskee myös yksinomaan valtion varoista maksettavia kansallisia varoja, jotka on osoitettu aluekehitysviranomaisille käytettäväksi rakennerahasto-ohjelmissa valtion vastaavana rahoitusosuutena tai maakunnan kehittämisrahana.

Sisäasiainministeriön on määrättävä takaisinperinnästä, jos aluekehitysviranomainen on käyttänyt rahavarat muuhun tarkoitukseen kuin mihin ne on myönnetty tai on rikkonut rahavarojen käyttämistä koskevia säännöksiä tai varojen osoittamispäätöksessä asetettuja ehtoja. Säännöksillä tässä tarkoitetaan sekä kansallisen että EY-lainsäädännön säännöksiä.

10 d §. *Euroopan yhteisön rakennerahastojen varojen takaisinmaksu.* Pykälässä säädetäisiin Euroopan yhteisön rakennerahastovarojen takaisinmaksusta tilanteessa, jossa valtio on velvollinen maksamaan Euroopan yhteisöjen komissiolle takaisin Euroopan yhteisön rakennerahastojen varoja. Vuonna 1999 päättyneellä ohjelmakaudella takaisinmaksu perustui neuvoston asetukseen (ETY) N:o 2052/1988, joka asetus on kumottu samalla, kun yleisasetus on tullut voimaan. Jäsenvaltion vastuu maksaa takaisin varoja Euroopan yhteisöjen komissiolle perustuu nykyisin yleisasetuksen 39 artiklaan.

Yleisasetuksen 39 artiklan mukaan jäsen-

valtiolla on ensisijainen vastuu väärinkäytösten tutkimisesta ja toimista silloin, kun havaitaan tukitoimen luonteeseen tai täytäntöönpanon tai valvonnan edellytyksiin vaikuttavia merkittäviä muutoksia, sekä tarpeellisten varainhoitoa koskevien oikaisujen tekemisestä. Artiklan 2 kohdassa on säännökset niistä edellytyksistä, joilla komissio voi keskeyttää välimaksut ja esittää jäsenvaltiolle perustelun pyynnön, että se toimittaa huomautukset ja tarvittaessa toteuttaa oikaisut määräajassa. Jos jäsenvaltio ei hyväksy komission huomioita, komissio kutsuu 2 kohdan toisen alakohdan mukaan jäsenvaltion tapaamiseen, jossa molemmat osapuolet pyrkivät pääsemään sopimukseen huomautuksista. Jos sopimukseen ei ole päästy ja jos jäsenvaltio ei ole tehnyt oikaisuja komission asettamassa määräajassa, komissio voi, ottaen huomioon jäsenvaltion esittämät kommentit, päättää kolmen kuukauden kuluessa: a) vähentää yleisasetuksen 32 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua välimaksua; tai b) tehdä vaadittavat varainhoitoa koskevat oikaisut peruuttamalla kyseille tukitoimelle tulevan rahaston osuuden kokonaisuudessaan tai osittain.

Vahvistaessaan oikaisun määrän komissio ottaa huomioon suhteellisuusperiaatteen mukaisesti väärinkäytöksen tai muutoksen luonteen sekä jäsenvaltioiden hallinto- tai valvontajärjestelmien havaittujen puutteiden laajuuden ja taloudelliset vaikutukset. Yleisasetuksen 39 artiklaa kuvataan myös hallituksen esityksessä HE 140/1999 vp. Pykälästä ehdotetaan poistettavaksi viittaus jo kumottuun neuvoston asetukseen. Pykälän asiallista sisältöä ei ehdoteta muutettavaksi. Pykälän sanamuoto on kuitenkin kirjoitettu yhdenmukaisuuden vuoksi vastaamaan rakennerahastolain 38 §:ssä olevaa vastaavaa säännöstä.

10 e §. *Takaisin perittävälle määrälle maksettava korko.* Pykälässä säädettäisiin takaisin perittävälle määrälle maksettavasta korosta ja viivästyskorosta. Säännökset vastaavat sisällöltään voimassa olevan lain säännöksiä Lainsäädäntötekniisesti ne ehdotetaan kuitenkin koottavaksi yhteen pykälään. Korkoa ja viivästyskorkoa on maksettava 10 b-10 d §:n mukaan takaisin perittäväksi määrätulle määrälle.

10 f §. *Muutoksenhaku.* Pykälään ehdotetaan säännöksiä muutoksenhausta. Maakun-

nan liitto on oikeudelliselta muodoltaan kuntayhtymä. Tällä perusteella maakunnan liittoon sovelletaan kuntalakia, joten muutoksenhaku maakunnan liiton päätökseen määräytyy ilman ehdotettua säännöstäkin kuntalain kuntayhtymiä koskevien säännösten mukaan. Vastaavasti sisäasiainministeriön päätöksestä saa hallintolainkäyttölain (586/1996) mukaan valittaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Selvyyden vuoksi asiasta ehdotetaan kuitenkin otettavaksi säännökset lakiin.

2. Tarkemmat säännökset

Lakiehdotuksen yhteydessä ei ole tarkoitus antaa alemmanasteisia säännöksiä.

3. Voimaantulo

Lailla hallinto- ja maksuviranomaisena toimivat maakunnan liitot saavat toimivallan myöntää rakennerahastojen tukea uudella vuonna 2000 alkaneella ohjelmakaudella. Avustusten myöntäminen Interregyhteisöaloiteohjelmissä käynnistyy kesällä 2001. Sen vuoksi ehdotetaan, että laki tulee voimaan 1.7.2001.

4. Säättämisjärjestys

Ehdotetussa laissa on säännöksiä, joilla on merkitystä kunnallisen itsehallinnon perustuslain suojaan. Lisäksi esityksessä on kysymys siitä, milloin perustuslain mukaan asia on säädettävä lailla.

Perustuslain 121 §:n mukaan kuntien hallinnon yleisistä perusteista ja kunnille annettavista tehtävistä säädetään lailla. Itsehallinnosta kuntia suuremmilla hallintoalueilla säädetään lailla. Sen mukaisesti maakunnan liitolle annettavista tehtävistä Interregyhteisöaloiteohjelmassa ja innovatiivisissa toimissa sekä niihin kohdistuvasta avustuksen takaisinperinnästä ehdotetaan säädettäväksi lailla.

Perustuslain 80 §:n mukaan lailla on kuitenkin säädettävä yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista sekä asioista, jotka perustuslain mukaan muuten kuuluvat lain

alaan. Interreg-ohjelmissa ja innovatiivisia toimia koskevissa ohjelmissa tukea voidaan myöntää luonnollisille henkilöille ja yksityisoikeudellisille ja julkisoikeudellisille yhteisöille. Yksilön velvollisuuksiin vaikuttaa takaisinperintäsäännösten sisältö. Asiasta ehdotetaan sen vuoksi säädettäväksi lailla.

Edellä olevilla perusteilla hallitus katsoo, että lakiehdotus voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Lakiehdotukset

Laki**alueiden kehittämisestä annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan alueiden kehittämisestä 10 päivänä joulukuuta 1993 annetun lain (1135/1993) 3 a, 10 a ja 10 b §, sellaisina kuin ne ovat laissa 232/1997; sekä lisätään lakiin uusi 3 b, 3 c, 3 d ja 3 e §, 10 c, 10 d, 10 e ja 10 f § seuraavasti:

3 a §

Aluekehitysviranomaisen tehtävät Interreg – yhteisöaloiteohjelmassa

Rakennerahasto-ohjelmien kansallisesta hallinnoinnista annetun lain (1353/1999), jäljempänä rakennerahastolaki, 6 §:n 4 kohdassa tarkoitettu maakunnan liitto toimii Interreg-yhteisöaloiteohjelmassa Euroopan yhteisön rakennerahastoista tulevan rahoitusosuuden myöntävänä viranomaisena. Rahoitusosuus myönnetään hankkeeseen avustuksena.

Maakunnan liitto voi myöntää hankkeeseen 1 momentissa tarkoitettua avustuksen Interreg-yhteisöaloiteohjelman mukaiselle alueelle, jos hallintokomitea on rakennerahastolain 21 b §:n mukaisesti puoltanut hankkeen rahoittamista ja hanke on yhteisön oikeuden ja kansallisen lainsäädännön säännösten sekä Interreg-yhteisöaloiteohjelman mukainen.

Rakennerahastovaroja myöntävä maakunnan liitto voi sisäasiainministeriön hallinnon alalla myöntää ohjelma-asiakirjan mukaisella alueella sijaitsevaan hankkeeseen Euroopan yhteisön rakennerahastovaroja vastaavan valtion rahoitusosuuden, jos siitä on sovittu ohjelman hallintokomiteassa rakennerahastolain 21 b §:n 1 momentin mukaan.

3 b §

Avustuksen myöntämisessä sovellettavat ehdot Interreg-ohjelmassa

Sen lisäksi, mitä 3 a §:ssä säädetään, Euroopan yhteisön rakennerahastojen rahoitusosuuden ja sitä vastaavan valtion rahoitus-

osuuden myöntämiseen ja maksamiseen sovelletaan, mitä tässä laissa säädetään.

Jos 3 a §:ssä tarkoitettu rakennerahastojen rahoitusosuus myönnetään avustuksena hankkeeseen, johon kansallinen julkinen rahoitusosuus tulee pääasiallisesti muulta valtion viranomaiselta kuin sisäasiainministeriöltä, sovelletaan Euroopan yhteisön rakennerahastoista tulevan rahoitusosuuden myöntämiseen soveltuvin osin, mitä kansallisesta rahoitusosuudesta tulevasta avustuksesta säädetään.

Rakennerahastojen rahoitusosuuden ja 3 a §:n 3 momentissa tarkoitettua valtion rahoitusosuuden myöntämiseen ei sovelleta, mitä tämän lain 6 §:n 2 momentissa säädetään määrärahan käytöstä maakunnan liiton alueella. Rakennerahastojen rahoitusosuuteen ei sovelleta, mitä alueiden kehittämisestä annetun asetuksen (1315/1993) 12 §:n 1 momentissa säädetään kone- ja laitehankintojen enimmäisosuudesta kehittämishankkeen hyväksyttävistä kokonaismenoista.

Avustuksen myöntämisestä ylimaakunnallisiin hankkeisiin sovelletaan, mitä tämän lain 10 a §:ssä säädetään.

3 c §

Aluekehitysviranomaisen tehtävät innovatiivisia toimia koskevassa ohjelmassa

Rakennerahastolain 1 a §:ssä tarkoitettuja innovatiivisia toimia koskevassa ohjelma-asiakirjassa nimetty maakunnan liitto toimii Euroopan yhteisön rakennerahastoista tulevan rahoitusosuuden myöntävänä viranomaisena. Rahoitusosuus myönnetään avustuksena.

Maakunnan liitto voi myöntää ohjelma-alueella sijaitsevaan hankkeeseen 1 momentissa tarkoitetun avustuksen, jos hallintokomitea on rakennerahastolain 21 b §:n mukaisesti puoltanut hankkeen rahoittamista ja hanke on yhteisön oikeuden ja kansallisen lainsäädännön säännösten sekä innovatiivisia toimia koskevan ohjelman mukainen.

Rakennerahastovaroja myöntävä maakunnan liitto voi sisäasiainministeriön hallinnon alalla myöntää hankkeeseen rakennerahastovaroja vastaavan valtion rahoitusosuuden, jos siitä on sovittu innovatiivisia toimia koskevassa ohjelma-asiakirjassa.

3 d §

Avustuksen myöntämisessä sovellettavat ehdot innovatiivisia toimia koskevassa ohjelmassa

Sen lisäksi, mitä 3 c §:ssä säädetään, rakenne-rahastojen ja sitä vastaavan valtion rahoitusosuuden myöntämiseen ja maksamiseen sovelletaan, mitä tässä laissa säädetään.

Jos Euroopan yhteisön rakennerahastojen rahoitusosuus myönnetään hankkeeseen, johon kansallinen julkinen rahoitusosuus tulee pääasiallisesti muulta valtion viranomaiselta kuin sisäasiainministeriöltä, sovelletaan EU-rahoitusosuuden myöntämiseen soveltuvin osin, mitä kansallisesta rahoitusosuudesta tulevasta avustuksesta säädetään.

Maakunnan liitto voi myöntää rakennerahastoista tulevan ja 3 c §:ssä tarkoitetun rakennerahastovaroja vastaavan valtion rahoitusosuuden ohjelma-asiakirjassa tarkoitetulle alueelle sen estämättä, mitä tämän lain 6 §:n 2 momentissa säädetään määrärahan käytöstä maakunnan liiton alueella.

3 e §

Aluekehitysviranomaisen tehtävät Urban-yhteisöaloiteohjelmassa

Rakennerahastolain 1 a §:ssä tarkoitetussa Urban-yhteisöaloiteohjelmassa Euroopan yhteisön rakennerahastovaroja vastaavan valtion rahoitusosuudesta tulevan avustuksen sisäasiainministeriön hallinnonalalla myöntää

se maakunnan liitto, jonka alueella Urban-ohjelma-alue sijaitsee.

Maakunnan liitto voi myöntää ohjelma-alueella sijaitsevaan hankkeeseen 1 momentissa tarkoitetun avustuksen, jos hallintokomitea on rakennerahastolain 21 b §:n mukaisesti puoltanut hankkeen rahoittamista ja hanke on yhteisön oikeuden ja kansallisen lainsäädännön säännösten sekä Urban-yhteisöaloiteohjelman mukainen.

Euroopan yhteisöjen rakennerahastoista ja 1 momentissa tarkoitusta vastaavasta valtion rahoitusosuudesta tulevan avustuksen myöntämiseen, maksamiseen ja valvontaan sovelletaan, mitä tässä laissa säädetään.

10 a §

Euroopan yhteisön rakennerahastoista myönnettävät avustukset ja sitä vastaava kansallinen rahoitusosuus

Tämän lain säännöksiä noudatetaan soveltuvin osin myös aluekehitysviranomaisen ja sisäasiainministeriön Euroopan yhteisön rakennerahastoista myöntämien avustusten ja niitä vastaavan kansallisen rahoitusosuuden osalta. Myönnettäessä avustusta rakennerahastolain 23 §:ssä tarkoitettuihin ylimaakunnallisiin hankkeisiin, rakennerahastojen ja sitä vastaava valtion rahoitusosuus tai yksinomaan kansallinen valtion rahoitusosuus voidaan myöntää tämän lain 6 § 2 momentin estämättä myös toisen maakunnan liiton alueella olevaan hankkeeseen.

10 b §

Avustuksen takaisinperintä

Aluekehitysviranomaisen on päätöksellään määrättävä avustuksen maksaminen lopetettavaksi sekä jo maksettu avustus takaisinperittäväksi, jos:

1) avustuksen myöntämistä, maksamista tai valvontaa varten on annettu virheellisiä tai harhaanjohtavia tietoja taikka rahoituksen myöntämistä, maksamista tai valvontaa varten annettavia tietoja on salattu ja virheellisten tai harhaanjohtavien tietojen antamisella taikka tietojen salaamisella on ollut vaikutusta rahoituksen saamiseen;

2) avustuksen maksamista tai valvontaa varten on kieltäydytty antamasta tarvittavia tietoja, asiakirjoja tai muuta aineistoa taikka tarkastusta suoritettaessa kieltäydytty täyttämästä muita rahoituksen saajalle tarkastuksen suorittamiseksi laissa säädettyjä velvollisuuksia;

3) avustusta on käytetty muuhun tarkoitukseen kuin se on myönnetty;

4) avustuksen saaja on olennaisesti laiminlyönyt noudattaa avustuspäätöksessä asetettuja ehtoja; taikka

5) avustus tai sen osa on myönnetty tai maksettu väärin perustein.

Aluekehitysviranomainen voi päätöksellään määrätä avustuksen maksamisen lakautettavaksi taikka osittain tai kokonaan takaisinperittäväksi, jos:

1) avustuksen saaja ei ole noudattanut avustuspäätöksessä mainittuja ehtoja; taikka

2) sellaisen omaisuuden, jonka hankkimiseen avustus on myönnetty, omistus- ja hallintaoikeus on luovutettu ennen kuin viisi vuotta on kulunut avustuksen maksamispäivästä taikka avustuksen saaja on lopettanut avustuksen kohteena olleen toiminnan tai supistanut sitä olennaisesti.

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään aluekehitysviranomaisen velvollisuuksista, koskee soveltuvin osin sisäasiainministeriötä sen päättäessä tässä laissa tarkoitettujen varojen käyttöön liittyvästä takaisinperinnästä.

10 c §

Sisäasiainministeriön velvollisuus takaisinperintään

Sisäasiainministeriön on päätöksellään määrättävä aluekehitysviranomaiselle Euroopan yhteisöjen rakennerahastoista ja niitä vastaavat valtion varoista maksetut rahavarat tai yksinomaan kansallisista valtion varoista maksetut rahavarat tai niiden osan takaisin perittäväksi, jos aluekehitysviranomainen on käyttänyt rahavarat muuhun tarkoitukseen kuin mihin ne on myönnetty tai on rikkonut rahavarojen käyttämistä koskevia säännöksiä tai varojen osoittamis-päätöksessä asetettuja ehtoja.

10 d §

Euroopan yhteisön rakennerahastojen varojen takaisinmaksu

Jos valtio on Euroopan yhteisön rakennerahastoja koskevaan lainsäädäntöön perustuvan jäsenvaltion vastuun perusteella velvollinen maksamaan Euroopan yhteisöjen komissiolle takaisin Euroopan yhteisön rakennerahastojen varoja, sisäasiainministeriö voi päätöksellään määrätä aluekehitysviranomaisen maksamaan valtiolle sen komissiolle maksaman määrän täysimääräisenä kuluineen. Suoritus määrätään, jos varojen takaisinmaksu on johtunut aluekehitysviranomaisen virheellisestä menettelystä tai jos aluekehitysviranomainen on ohjelma-asiakirjan perusteella suoraan vastuussa komissiolle varojen käytöstä.

10 e §

Takaisin perittävälle määrälle maksettava korko ja viivästyskorko

Takaisinperittävälle avustukselle on määrättävä maksettavaksi vuotuista korkoa korkolain (633/1982) 3 §:n 2 momentissa tarkoitettun korkokannan mukaan lisätynä kolmella prosenttiyksiköllä määrätystä avustuksen maksupäivästä sen takaisinmaksupäivään.

Jos takaisinperittävää määrää ei makseta viimeistään asetettuna eräpäivänä, on avustuksen saajan maksettava sille vuotuista viivästyskorkoa korkolain 4 §:n 3 momentissa tarkoitettun korkokannan mukaan.

10 f §

Muutoksenhaku

Tässä laissa tarkoitettun aluekehitysviranomaisena toimivan maakunnan liiton päätökseen haetaan muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin muutoksenhausta kuntayhtymän päätökseen säädetään kuntalaissa (365/1995). Sisäasiainministeriön päätökseen haetaan muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 2001.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Tällä lailla kumotaan:

1) Interreg-yhteisöaloitteen toimeenpanosta 21 päivänä maaliskuuta 1997 annettu asetus (233/1997); sekä

2) alueiden kehittämisestä annetun asetuksen (1315/1993) 16 §, sellaisena kuin se on osaksi asetuksessa 302/1996.

Sellaiseen avustukseen, joka on myönnetty viimeistään 31 päivänä joulukuuta 1999, sovelletaan kuitenkin edelleen tämän lain voimaantullessa voimassa olevia säännöksiä.

Helsingissä 11 päivänä toukokuuta 2001

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Ministeri *Ville Itälä*

*Liite
Rinnakkaistekstit*

Laki

alueiden kehittämisestä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 10 päivänä joulukuuta 1993 annetun alueiden kehittämisestä annetun lain (1135/1993) 3 a, 10 a ja 10 b §, sellaisina kuin ne ovat laissa 232/1997; sekä *lisätään* lakiin uusi 3 b, 3 c, 3 d ja 3 e §, 10 c, 10 d, 10 e ja 10 f § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

3 a §

Aluekehitysviranomaisen tehtävät Interreg-yhteisöaloiteohjelmassa

Aluekehitysviranomainen voi toimia neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2052/88 soveltamisesta rakennerahastojen toiminnan yhteensovittamisen osalta toisaalta keskenään ja toisaalta Euroopan investointipankin toiminnan ja muiden rahoitusvälineiden kanssa annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 4253/88 11 artiklaan perustuvaa Interreg-yhteisöaloitetta koskevan toimenpideohjelman mukaisena Euroopan yhteisön rakennerahastoista tulevan rahoitusosuuden myöntävänä viranomaisena. Tarkemmat säännökset rahoitusosuuden myöntämisestä, maksamisesta ja valvonnasta annetaan asetuksella.

Ehdotus

3 a §

Aluekehitysviranomaisen tehtävät Interreg-yhteisöaloiteohjelmassa

Rakennerahasto-ohjelmien kansallisesta hallinnoinnista annetun lain (1353/1999), jäljempänä rakennerahastolaki, 6 §:n 4 kohdassa tarkoitettu maakunnan liitto toimii Interreg-yhteisöaloiteohjelmassa Euroopan yhteisön rakennerahastoista tulevan rahoitusosuuden myöntävänä viranomaisena. Rahoitusosuus myönnetään hankkeeseen avustuksena.

Maakunnan liitto voi myöntää hankkeeseen 1 momentissa tarkoitettua avustuksen Interreg-yhteisöaloiteohjelman mukaiselle alueelle, jos hallintokomitea on rakennerahastolain 21 b §:n mukaisesti puoltanut hankkeen rahoittamista ja hanke on yhteisön oikeuden ja kansallisen lainsäädännön säännösten sekä Interreg-yhteisöaloiteohjelman mukainen.

Rakennerahastovaroja myöntävä maakunnan liitto voi sisäasiainministeriön hallinnonalalla myöntää ohjelma-asiakirjan mukaisella alueella sijaitsevaan hankkeeseen Euroopan yhteisön rakennerahastovaroja vastaavan valtion rahoitusosuuden, jos siitä on sovittu ohjelman hallintokomiteassa rakennerahastolain 21 b §:n 1 momentin mukaan.

3 b §

Avustuksen myöntämisessä sovellettavat ehdot Interreg-ohjelmassa

Sen lisäksi, mitä 3 a §:ssä säädetään, Euroopan yhteisön rakennerahastojen rahoitusosuuden ja sitä vastaavan valtion rahoitusosuuden myöntämiseen ja maksamiseen sovelletaan, mitä tässä laissa säädetään.

Jos 3 a §:ssä tarkoitettu rakennerahastojen rahoitusosuus myönnetään avustuksena hankkeeseen, johon kansallinen julkinen rahoitusosuus tulee pääasiallisesti muulta valtion viranomaiselta kuin sisäasiainministeriöltä, sovelletaan Euroopan yhteisön rakennerahastoista tulevan rahoitusosuuden myöntämiseen soveltuvin osin, mitä kansallisesta rahoitusosuudesta tulevasta avustuksesta säädetään.

Rakennerahastojen rahoitusosuuden ja 3 a §:n 3 momentissa tarkoitetun valtion rahoitusosuuden myöntämiseen ei sovelleta, mitä tämän lain 6 §:n 2 momentissa säädetään määrärahan käytöstä maakunnan liiton alueella. Rakennerahastojen rahoitusosuuteen ei sovelleta, mitä alueiden kehittämisestä annetun asetuksen (1315/1993) 12 §:n 1 momentissa säädetään kone- ja laitehankintojen enimmäisosuudesta kehittämishankkeen hyväksyttävistä kokonaismenoista.

Avustuksen myöntämisestä ylimaakunnallisiin hankkeisiin sovelletaan, mitä tämän lain 10 a §:ssä säädetään.

3 c §

Aluekehitysviranomaisen tehtävät innovatiivisia toimia koskevassa ohjelmassa

Rakennerahastolain 1 a §:ssä tarkoitettuja innovatiivisia toimia koskevassa ohjelmasiakirjassa nimetty maakunnan liitto toimii Euroopan yhteisön rakennerahastoista tulevan rahoitusosuuden myöntävänä viranomaisena. Rahoitusosuus myönnetään avustuksena.

Maakunnan liitto voi myöntää ohjelma-alueella sijaitsevaan hankkeeseen 1 momentissa tarkoitetun avustuksen, jos hallintokomitea on rakennerahastolain 21 b §:n mukaisesti puoltanut hankkeen rahoittamista ja hanke

on yhteisön oikeuden ja kansallisen lainsäädännön säännösten sekä innovatiivisia toimia koskevan ohjelman mukainen.

Rakennerahastovaroja myöntävä maakunnan liitto voi sisäasiainministeriön hallinnonalalla myöntää hankkeeseen rakennerahastovaroja vastaavan valtion rahoitusosuuden, jos siitä on sovittu innovatiivisia toimia koskevassa ohjelma-asiakirjassa.

3 d §

Avustuksen myöntämisessä sovellettavat ehdot innovatiivisia toimia koskevassa ohjelmassa

Sen lisäksi, mitä 3 c §:ssä säädetään, rakenne-rahastojen ja sitä vastaavan valtion rahoitusosuuden myöntämiseen ja maksamiseen sovelletaan, mitä tässä laissa säädetään.

Jos Euroopan yhteisön rakennerahastojen rahoitusosuus myönnetään hankkeeseen, johon kansallinen julkinen rahoitusosuus tulee pääasiallisesti muulta valtion viranomaiselta kuin sisäasiainministeriöltä, sovelletaan EU-rahoitus-osuuden myöntämiseen soveltuvin osin, mitä kansallisesta rahoitusosuudesta tulevasta avustuksesta säädetään.

Maakunnan liitto voi myöntää rakennerahastoista tulevan ja 3 c §:ssä tarkoitetun rakennerahastovaroja vastaavan valtion rahoitusosuuden ohjelma-asiakirjassa tarkoitetulle alueelle sen estämättä, mitä tämän lain 6 §:n 2 momentissa säädetään määrärahan käytöstä maakunnan liiton alueella.

3 e §

Aluekehitysviranomaisen tehtävät Urban-yhteisöaloiteohjelmassa

Rakennerahastolain 1 a §:ssä tarkoitetussa Urban-yhteisöaloiteohjelmassa Euroopan yhteisön rakennerahastovaroja vastaavan valtion rahoitusosuudesta tulevan avustuksen sisäasiainministeriön hallinnonalalla myöntää se maakunnan liitto, jonka alueella Urban-ohjelma-alue sijaitsee.

Maakunnan liitto voi myöntää ohjelma-alueella sijaitsevaan hankkeeseen 1 momentissa tarkoitetun avustuksen, jos hallintokomitea on rakennerahastolain 21 b §:n mukai-

sesti puoltanut hankkeen rahoittamista ja hanke on yhteisön oikeuden ja kansallisen lainsäädännön säännösten sekä Urban- yhteisöaloiteohjelman mukainen.

Euroopan yhteisöjen rakennerahastoista ja I momentissa tarkoitusta vastaavasta valtion rahoitusosuudesta tulevan avustuksen myöntämiseen, maksamiseen ja valvontaan sovelletaan, mitä tässä laissa säädetään.

10 a §

Euroopan yhteisön rakennerahastoista myönnettävät avustukset

Tämän lain säännöksiä noudatetaan soveltuvin osin myös aluekehitysviranomaisen ja aluekehityksestä vastaavan ministeriön Euroopan yhteisön rakennerahastoista myöntämiin avustuksiin.

10 a §

Euroopan yhteisön rakennerahastoista myönnettävät avustukset ja sitä vastaava kansallinen rahoitusosuus

Tämän lain säännöksiä noudatetaan soveltuvin osin myös aluekehitysviranomaisen ja sisäasiainministeriön Euroopan yhteisön rakennerahastoista myöntämien avustusten ja niitä vastaavan kansallisen rahoitusosuuden osalta. Myönnettäessä avustusta rakennerahastolain 23 §:ssä tarkoitettuihin ylimaakunnallisiin hankkeisiin, rakennerahastojen ja sitä vastaava valtion rahoitusosuus tai yksinomaan kansallinen valtion rahoitusosuus voidaan myöntää tämän lain 6 § 2 momentin estämättä myös toisen maakunnan liiton alueella olevaan hankkeeseen.

10 b §

Avustuksen takaisinperintä

Aluekehitysviranomaisen on päätöksellään määrättävä avustuksen maksaminen lopetettavaksi sekä jo maksettu avustus takaisinperittäväksi, jos:

1) avustuksen myöntämistä, maksamista tai valvontaa varten on annettu virheellisiä tai harhaanjohtavia tietoja taikka rahoituksen myöntämistä, maksamista tai valvontaa varten annettavia tietoja on salattu ja virheellisten tai harhaanjohtavien tietojen antamisella taikka tietojen salaamisella on ollut vaikutusta rahoituksen saamiseen;

2) avustuksen maksamista tai valvontaa varten on kieltäydytty antamasta tarvittavia tietoja, asiakirjoja tai muuta aineistoa taikka tarkastusta suoritettaessa kieltäydytty täyttämästä muita rahoituksen saajalle tarkastuk-

sen suorittamiseksi laissa säädettyjä velvollisuuksia;

3) avustusta on käytetty muuhun tarkoitukseen kuin se on myönnetty; taikka

4) avustuksen saaja on olennaisesti laiminlyönyt noudattaen avustuspäätöksessä asetettuja ehtoja; taikka

5) avustus tai sen osa on myönnetty tai maksettu väärin perustein.

Aluekehitysviranomainen voi päätöksellään määrätä avustuksen maksamisen lakkauttavaksi taikka osittain tai kokonaan takaisinperittäväksi, jos:

1) avustuksen saaja ei ole noudattanut avustuspäätöksessä mainittuja ehtoja; taikka

2) sellaisen omaisuuden, jonka hankkimiseen avustus on myönnetty, omistus- ja hallintaoikeus on luovutettu ennen kuin viisi vuotta on kulunut avustuksen maksamispäivästä taikka avustuksen saaja on lopettanut avustuksen kohteena olleen toiminnan tai supistanut sitä olennaisesti.

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään aluekehitysviranomaisen velvollisuuksista, koskee soveltuvin osin sisäasiainministeriötä sen päättäessä tässä laissa tarkoitettujen varojen käyttöön liittyvästä takaisinperinnästä.

10 c §

Sisäasiainministeriön velvollisuus takaisinperintään

Sisäasiainministeriön on päätöksellään määrättävä aluekehitysviranomaiselle Euroopan yhteisöjen rakennerahastoista ja niitä vastaavien valtion varoista maksetut rahavarat tai yksinomaan kansallisista valtion varoista maksetut rahavarat tai niiden osan takaisinperittäväksi, jos aluekehitysviranomainen on käyttänyt rahavarat muuhun tarkoitukseen kuin mihin ne on myönnetty tai on rikkonut rahavarojen käyttämistä koskevia säännöksiä tai varojen osoittamis-päätöksessä asetettuja ehtoja.

10 b §

Euroopan yhteisön rakennerahastojen varojen takaisinmaksu

Jos valtio on neuvoston asetuksen (ETY)

10 d §

Euroopan yhteisön rakennerahastojen varojen takaisinmaksu

Jos valtio on Euroopan yhteisön rakenne-

N:o 2052/88 soveltamisesta rakennerahastojen toiminnan yhteensovittamisen osalta toisaalta keskenään ja toisaalta Euroopan investointipankin toiminnan ja muiden rahoitusvälineiden kanssa annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 4253/88 23 artiklassa tarkoitetun jäsenvaltion vastuun perusteella velvollinen maksamaan Euroopan yhteisöjen komissiolle takaisin Euroopan yhteisön rakennerahastojen varoja, aluekehitysviranomainen on velvollinen maksamaan valtiolle sen komissiolle suorittaman määrän täysimääräisenä kuluineen, jos varojen takaisinmaksu on johtunut aluekehitysviranomaisen menettelystä tai jos aluekehitysviranomainen on ohjelma-asiakirjan perusteella suoraan vastuussa komissiolle varojen käytöstä. Jollei takaisinmaksettavaa määrää makseta viimeistään asetettuna eräpäivänä, on sille maksettava vuotuista viivästyskorkoa korkolain 4 §:n 3 momentissa tarkoitetun korkokannan mukaan. Aluekehityksestä vastaavan ministeriön tehtävänä on varojen ja viivästyskoron periminen aluekehitysviranomaiselta.

rahastoja koskevaan lainsäädäntöön perustuvan jäsenvaltion vastuun perusteella velvollinen maksamaan Euroopan yhteisöjen komissiolle takaisin Euroopan yhteisön rakennerahastojen varoja, sisäasiainministeriö voi päätöksellään määrätä aluekehitysviranomaisen maksamaan valtiolle sen komissiolle maksaman määrän täysimääräisenä kuluineen. Suoritus määrätään, jos varojen takaisinmaksu on johtunut aluekehitysviranomaisen virheellisestä menettelystä tai jos aluekehitysviranomainen on ohjelma-asiakirjan perusteella suoraan vastuussa komissiolle varojen käytöstä.

10 e §

Takaisin perittävälle määrälle maksettava korko ja viivästyskorko

Takaisinperittävälle avustukselle on määrättävä maksettavaksi vuotuista korkoa korkolain (633/1982) 3 §:n 2 momentissa tarkoitetun korkokannan mukaan lisättynä kolmella prosenttiyksiköllä määrätystä avustuksen maksupäivästä sen takaisinmaksupäivään.

Jos takaisinperittävää määrää ei makseta viimeistään asetettuna eräpäivänä, on avustuksen saajan maksettava sille vuotuista viivästyskorkoa korkolain 4 §:n 3 momentissa tarkoitetun korkokannan mukaan.

10 f §

Muutoksenhaku

Tässä laissa tarkoitetun aluekehitysviranomaisena toimivan maakunnan liiton päätökseen haetaan muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin muutoksenhausta kuntayhtymän päätökseen säädetään kuntalaissa

(365/1995). Sisäasiainministeriön päätökseen haetaan muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään..

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 2001.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Tällä lailla kumotaan:

1) Interreg-yhteisöaloitteen toimeenpanosta 21 päivänä maaliskuuta 1997 annettu asetus (233/1997); sekä

2) alueiden kehittämisestä annetun asetuksen (1315/1993) 16 §, sellaisena kuin se on osaksi asetuksessa 302/1996.

Sellaiseen avustuksen, joka on myönnetty viimeistään 31 päivänä joulukuuta 1999, sovelletaan kuitenkin edelleen tämän lain voimaantullessa voimassa olevia säännöksiä.
